

Impbatio. alcoramí

Quæntis xpiane fidei cultorib⁹. sanctarumq³
virtutu⁹ zelatorib⁹. **Q**frater antonius dela
pegna sacratissimi ordinis pdicator⁹ in pro-
uincia hispanie inutilis. ac immeritissimus
prior provincialis. S. P. D. Scio. Vera bo-
na neminem assequi posse: qui extra euange-
licam legem degit: et a christo domino nostro est alien⁹. Qu-
igitur mahumett⁹ christiane religionis inimicissimus ho-
stis ac seuisissimus persecutor. in sua quemq³ religione salua-
ri hominem censeat: si alioquin caste iusteq³ viuat: nisi ma-
humetica traditione relicta: ad alia transierit. Et in ea scrip-
tum sit (est enim sibi ipsi sepe contraria:) nulli salutem pa-
tere nisi in ea. Nos vero. contra sentimus: Et certi sumus:
via vitæ soli xpiano (si bn agat) aperta e⁹. Nosq³ in lucē am-
bulantes: neq³ offēdim⁹ ad lapidē pedes nros: et ne sarraceni
offendāt: magnopere cupiētes. et vltra ne decipiant: lumē of-
ferre desiderātes: nrm in dño iactauimus cogitatū. vt vlam
ostēderet: p quā facili⁹ sarraceno⁹ multitudinē ad gregem
dominicū reducere possemus: creature enī dei sunt et ones:
sed errabūde extra caulas: in alienis pascuis procul ab ouī-
li dñico letiferū carpentes cibū. pestifera alunt herba. ape-
rui os meū: et dñs impleuit illud. Quq³ stilli officio describe-
re incepissem ea q̄ meo ingenio se offerebāt: diuina ppinā-
te clemētia. libellū reperi sub modio positum. et sub puluere
vetustissimo absconditū. obliuioniq³ a magnis tpibus tradi-
tū. a venerabili p̄e fr̄e Ricoldo florētino nre sacratissime re-
ligiōis p̄fesso. ac sacre theologie dignissimo. p̄fessore editū.
Quē vt vidī: qcqd lucubraverā q̄scitius ad nihilū redige-
re nō dubitauī: sed de tenebris in lucē. de sub modio sup cā-
delabriū tāq³ lucernā ardentē in domo dñi (vt q̄ ingrederen-
tur lumē viderēt) educere et ponere: ac arte impressoria com-
municare modis oibus elaborauī. Suscipiat igit⁹ charitas
vra tā in signe. tāq³ delectabilissimū: et nō min⁹ vtilissimū
opus. Quod nō modo recreationi vestre: verū et animarum
cunctarū saluti summopere pro futurū credimus. **V**alete in
xpo iesu. qui est benedictus in secula. Amen.

Incipit libellus fratris ricoldi ordinis fratru⁹ pre-
dicatorum sacre theologie professoris contra legem
sarraceno⁹um: prohemium.

Quot sunt dies ser-

uū tui: quādo facies de perseque-
tibus me iudiciū: Narrauerunt
mibi iniqui fabulationes sed nō
vt lex tua. Omnia mādata tua ve-
ritas iniqui persecuti sunt me ad-
iuua me. ps. cxviij. Verba sunt ec-
clesie militātis q̄ suspirat et inge-
micit grauata diuersis afflictionibus. a qbus diuino auxi-
lio liberari cōfidit. Et licet innumeras passiōes et tribulati-
ones ecclesia patiat. oēs tamē ad tres generaliter reducun-
tur **P**rimo nāq³ passa est rabiē manifeste persecutiōis a
tirānis paganis et hoc precipue a passiōe xpi vsq³ ad tpa cō-
stantini. Videlicet trecētis decem annis. quo tēpore roma-
ni qui tenebāt monarchiā mundi. et alij pagani per mundū
in numeros sc̄tōs dei martyres occiderūt. et pro illo tēpore
dauid ecclesie cōpatiens dicit. Quot sunt dies serui tui. q̄n-
do facies de perseque⁹tibus me iudiciū. Sed clamāte ad de-
um sc̄tōrum sanguine coruscantib⁹ etiā miraculis subito fa-
cta est mutatio dextre excelsi. et qui erāt xpianorū persecuto-
res facti sunt ecclesiarū fundatores et belli triumphales du-
ces. **S**ed statim surrexit persecutio secūda hereticorum.
Statim enim aparuit dracho truculētissim⁹ de cauerna. frē-
dens et fremens et insibillās diuersos errores. arrif. sabelij.
macedonij et aliorū hereticorū. et pro illo tēpore maxime di-
cebat dauid. Narrauerūt mibi iniqui fabulationes sed nō
vt lex tua. Sed datū est tunc et aditū ecclesie lumē doctrine
et multiplicati sunt doctores qui sacram scripturam aperue-
runt. s. ylarus. Augustinus. Jeronimus. Gregori⁹. Insur-
rexerūt etiā sc̄ti patres in deserto cū simplicitate et perfec-

a ij

tiōe vite. vt hos drachōis etiā fragili filo canabino ⁊ stupeo
ligare. ⁊ efficacia scripturaz obstructū est loquentiū iniquū.
Sed statim post: tertia pestis inualuit. s. periculū in falsis fra-
tribus. Unde statim post tpa beati gregorij tribulatio inua-
luit hominū mente corruptoz. in ypocrisi loquentiū menda-
ciuz. et orite sunt tot fictiones et tot falsitates vite. doctrine
iusticieqz. qz vix inuenit aliqs tyrānus et malefactor q non
inueniat excusatores et blāditores ⁊ vix ē inuenit aliqs ita
pfectus q nō sint cōtra eū latratores ⁊ detractores. Et ista
pestis cōtra ecclesiā durabit vsqz in senectā ⁊ seuiū eius. vt
nō sit ei spes nisi in auxilio diuino et permanentia veritatis
Unde et pro isto tēpore dauid dicit. Oīa mādāta tua veritas
iniqui persecuti sunt me adiuua me. Quasi dicat. Et si veri-
tas ad tēpus in terra prostrānitur oportet tñ qz q̄ citius re-
surgat et efficaciter cognoscat. ⁊ maxime adiuuante diuino
auxilio. In hoc igit. tertio statu. s. post tēpora beati gregorij
tpe eractis surrexit cōtra ecclesiā dei et cōtraveritatē qdam
dracho diabolicus homo lubricus et obscenis actib⁹ dedi-
tus. noie mahumet⁹. q consilio illi⁹ ⁊ auxilio q mendax est et
pater eius. legē mendacissimaz et nephariā cōposuit. q̄ si ex
ore dei. q̄ legē apellauit alchoranū. q̄ si collectariū precep-
torū dei. Hic mahumet⁹ sup alios q vnq̄ fuerūt persecut⁹
est ecclesiā dei. Nō enī vno modo sed oibus tribus genera-
liter efferat. Unde modo per tyrannidē seuiendo. Adodo
p legē seducēdo. modo per ypocrisim simplices subuerten-
do. iā magnā partē toti⁹ orbis seduxit permissione dei q ter-
ribilis est in cōsilijs sup filios hominum. ¶ Ego igit frat-
ricol d⁹ minim⁹ in ordine fr̄m pdicatorū. de tāta dāpnatiōe cō-
dolēs cogitauī vias antiq̄s ⁊ cōuertī pedes meos in testimo-
nia dei. Unde cū transissem maria ⁊ deserta. ⁊ puenissem ad
famosissimā ciuitatē sarracenoz. valdachū. vbi generale ip-
sozū ⁊ solenne habet studiū. ibi pariter linguā ⁊ litterā ara-
bicā didici. ⁊ legē eoz diligētissime relegēs. et studiosē i sco-
lis ⁊ cū mḡis ipsoz frequēter conferēs. magis ac magis p
experiētā apprehēdi pueritatē pdicte legis. Et cū incepit.

sem in latinū trāsferre: tot inueni fabulas ⁊ falsitates ⁊ blas-
phemias. ⁊ eadē p oīa locis creberrimis repetita: qz tūc atte-
diatus dimisi. Et su attritione de pdictis blasphemijs scrip-
si quasdā epistolas ad ecclesiā triumphantē p modū q̄relle
amaricati animi. Nunc aut est mea intentio. de summa veri-
tate cōfusus cōfutare principales obscenitates tā perfide le-
gis. ⁊ dare occasiōē alijs fratrib⁹ per quē modū possint fa-
cilius reuocare ad deū sectatores tāte pfide. Qd vt cōueni-
enti⁹ fiat: totū opus p capitula certa distinxī.

¶ Distinctio capitulorum.

- ¶ Prīmū capitulū continet pncipales illi⁹ legis errores.
  - ¶ Secundū. quis modus seruandus est cum eis.
  - ¶ Tertiuū ē ostēdere q lex illa nō est lex dei. qz nō attestatur
ei. nec lex noua. nec vetus. Ex quo sarraceni tenent recipere
auctoritatē veteris testamēti et euangelij.
  - ¶ Quartū ē q nō hēt stilū neqz modū legib⁹ dei alijs dsonū
  - ¶ Quintū est. qz nō cōcordat in sentētia cū aliquo alio.
  - ¶ Sextū est. qz in multis cōtradicit etiā sibi ipsi.
  - ¶ Septimū est. qz nō attestatur ei aliqd miraculū.
  - ¶ Octauū est. qz nō est rationalis.
  - ¶ Nonū est. qz cōtinet falsitates apertas.
  - ¶ Decimū est. qz violēta. Et de uenientib⁹ ad ipsam legē.
  - ¶ Undecimū. qz inordinata.
  - ¶ Duodecimum. quia mala.
  - ¶ Tertium decimū. de institutione alchorani. et quis fuit
auctor et inuentor illius legis.
  - ¶ Quartū decimū. de fictione improbabilissime visiōis.
  - ¶ Quintū decimū continet sex questiones communes sup
alchoranum.
  - ¶ Sextū decimū. de prehemnētia euāgelij ad alchoranū.
  - ¶ Decimū septimū ē. respōsio sarracenoz ad predicta.
- ¶ In hoc primo capitulo signā-
tur principales errores legis sarracenorum.**

Mimo igitur o

portet scire q sūt pncipales errores quos lex sarracenoꝝ ponit: in quibꝰ maxime legi dei cōtrariat. Et sciendū q oīum antiquoꝝ hereticoꝝ feces. q̄s diabolus in alios sparsim seminauerat simul in mahumetū reuomuit. Ipse nāqꝫ mahumetꝰ cū sabellio negat trinitatē. Ponit enī in diuinis quendā binarium q est numerꝰ infamis et alteritatis pncipiū. Ponit enī ipsā diuinā essenciā et eius aīam q̄si alterā et diuersā unde deū pluralit̄ loquentē introducit in alchorano. et sic videtur ipsa et ipse xp̄s alterius essencie a deo. et deo minor et ei subditus. et in hoc cōuenit cū arrio et eunomio. q ponebāt xp̄m purā creaturā licet excellentissimā. Et videt̄ hec positio a platonicoꝝ dictis exorta. q ponebāt sūmū deū p̄met creatorē oīum rerū. a quo primitꝰ efluxisse dicebāt quendam mētē in q̄ essent forme oīum rerū: superior oibus alijs rebꝰ q̄s paternū intellectū noiabant. et post hāc aīam mūdi deinde alias creaturas. ¶ Quod ergo in scripturis sacris de dei filio dicit̄. hoc de mēte intelligebāt. et p̄cipue q̄ sacra scriptura dei filiū dei sapientiā noiabat et verbū dei. Qui etiā opinionī cōsonat opinio auicene. q supra aīam p̄mi celi ponit intelligentiā primā mouentē primū celū supra quā vlteriꝰ deū in sūmo ponebat. Sic igit̄ arriani de dei filio suspicati sūt. q̄ esset quedā creatura supeminēs oibus alijs creaturis q̄ meditate deꝰ oīa creasset. Mahumetꝰ itaqꝫ ponit xp̄m hoīem sanctissimū et virtuosissimū sup oēs alios hoīes. et exp̄sleuadet̄ i eo aliquid ponere vltra hoīes. Noiat enī ipsū verbū dei sp̄m dei. et aīam dei. Qd̄ tñ in veritate dicat̄ deus: omnino deridet. Ad qd̄ cōfirmandū duo p̄cipue inducit. vnū q̄ ipse xp̄s hoc de se nunqꝫ aseruit nec dixit. aliud q̄ ipse videt̄ dixisse contrariū. Unde dicit mahumetꝰ. xp̄iani dicūt xp̄m es

se deū: et ipse xp̄s dixit iudeis. adorat e deū meū et deū v̄m dñm meū et dñm v̄m. hec igit̄ prolixus exposui vt manifeste sciat̄ q̄ illud qd̄ diabolus in mūdo incepit per arriū: sed cōsumare nō potuit: postea tepescēte in ecclesia feruore et crescente malicia p mahumetū cōpleuit. deinde tñ ad plenum cōsumabit maliciā p anti xp̄m. q̄ suadebit mūdo q̄ xp̄s nec est deus nec verus deꝰ fuerit. nec filius dei nec bonꝰ homo. ¶ Sūma vero intētio mahumeti est q̄ xp̄s nec est verus deꝰ nec dei filiꝰ: sed homo quidā sapiēs et sc̄t̄s et propheta maximus: sine p̄re. et de virgine natꝰ. et in hoc cōuenit cū carpo crate heretico. ¶ Asserit etiā mahumetus q̄ deus nō potest habere filiū q̄ nō habet vxorē. et in hoc cōuenit cū carpo crate heretico. ¶ Adidit etiā q̄ si deꝰ haberet filiū: totꝰ mū dus esset in periculo: q̄ esset inter eos scisma. et in hoc conuenit cū cerdonio heretico et cū iudeis. ¶ Asserit etiā q̄ iudei nō occiderūt xp̄m nec crucifixerūt sed quendā ei simile. ¶ Adidit etiā q̄ deus trāstulit xp̄m ad se: sed aparebit circa finē mundi: et occidet antex p̄m. et postea deus faciet euz mori. Et q̄ negat xp̄i passionē negat oīa sacramēta ecclesie. q̄ ex passione xp̄i efficacitā habēt. et in hoc cōuenit cū donatistis hereticis. ¶ Dicit etiā q̄ demones possunt saluari per alchoranū: et q̄ ipse audito alchorano multi ex eis facti sūt sarraceni. Et in hoc aliq̄liter imitat̄ origenem q̄ dixit q̄ adhuc demones saluabunt̄. ¶ Dicit etiā q̄ q̄ndo deus misit p̄ eo gabrielē q̄ ipse iuit ad eū et deus imposuit ei manus. et sensit tantā frigiditatē tactus a deo inter humores. q̄ peruenit frigiditas usqꝫ ad medullā spine dorsī. et in hoc cōuenit cū antropomortitis. q̄ ponit deū corporeū. ¶ Dicit etiā sp̄m sc̄t̄m esse creaturā. et in hoc cōuenit cū macedonio. ¶ Dicit etiā q̄ angeli facti sunt demones q̄ noluerunt ad preceptū dei adorare adā. In hoc aut̄. omnino neminem imitatur. ¶ Ponit etiā mahumetꝰ q̄ vltima hoīs beatitudo est in comedēdo et luxuriādo in vestibus preciosis et in ortis p̄riguis. et in hoc cōuenit cū cherinto. et cū q̄busdā antiqꝫ paganis. ¶ Dicit etiā circuncisionē esse tenendā: et in hoc

conuenit cum ebione heretico. Concedit pluralitatē vxorū
 et cōcubināz 7 ancillarū quotquot quisq; ceperit i bello: et
 pōt nutrire: accipe etiā indifferēter vxores aliorū. et in hoc
 videt cōuenire cū nicholaitis hereticis. Dicit etiā occiden-
 dos oēs q nō credūt suā legē. nisi soluat tributū. Videt etiā
 cōcedere sodomīā tam cū viro q̄ cū muliere. in capitulo. de
 uacca. Licet ipsi paliēt quibusdā honestis expositionibus.
 Hec autē fuit tota sua intētio ut refecaret qcquid erat ardu-
 um in credendo. 7 quicq; erat difficile in operādo. 7 cōcede-
 re omnia: ad q̄ mūdani homies proni erāt 7 maxime arabes
 scz gulā. luxuriā 7 rapinā. De vtutibus autē puta: de humi-
 litate vel patiētia vel de pace: vel abstinētia: vel de caritate
 dei vel pximi vel de vltimo fine: nihil notabile dixit. Et qz
 de oibus istis poterat eū. 3 falsitas 7 malicia deprehēdi: tan-
 per vetus quā per nouū testamētū. q̄ p dicta philosophorū
 qui de vtutib⁹ 7 de vltimo fine hoīs tractauerūt: ipse man-
 dauit. qz nihil oīno crederēt: qd esset cōtrariū huic legi. sed
 asserēs cōtrariū occiderēt. Ipse tamē multū comēdat psal-
 teriū 7 alios pphetas. 7 iob 7 legē moyfi. sed sup oia alia co-
 mēdat euangeliū xpī. 7 dicit: qz xps de ipso pphetauit in euā-
 gelio dicens. Annūtio vobis denūtio dei: q post me veniet: 7
 nomē eius mahumetus. Hoc autē nomē asseruit esse scriptū
 ab eterno in throno dei insupiori parte ad dexterā. Ad hec
 autē omnia credēda: nō ostēdit miraculū. sed nudauit ensez
 7 ait se missum fuisse a deo: nō in virtute miraculorū: sed in
 virtute armorū. Hec autē q̄ predicta sunt: sunt tantū pnci-
 pales errores q continent in alchorano. q est lex sarraceno-
 rum. Falsitates autē q̄ ibi cōtinent: sunt quasi infinite. De
 quibus postea agetur in capitulo nono.

¶ Secundū capi. cōtinet q̄s mo

(dus sit seruād⁹ cū sarracenis i disputatiōe.
 Secūdo notandū est quis modus sit tenendus
 cū eis. Et sciēdū q̄ ipsi sunt valde curiosi audi-
 re ea q̄ sunt fidei nr̄e. 7 maxime de trinitate: et
 de incarnatione. Et quia hec superāt rationē

et excedūt intellectū: illa nec credere volūt: nec intelligere
 possunt. Nā in Esaia scdm aliā litterā legit. Nisi credide-
 ritis nō intelligetis. Sūt etiā contraria alchorano. qd̄ ipi cō-
 statissime supponūt esse v̄bū dei. Et ideo illa nō recipiūt sed
 deridēt. Nā sicut dicit in prouerbijs. nō recipit stultus ver-
 ba prudentie. nisi ea dixeris que versant in corde suo. Et id
 non sunt eis proponēda ne spergant margarite ante porcos
 sed insistendū est p̄mo 7 p̄ncipaliter ostēdere vanā esse legē
 eorū. Non enim sunt inserēde vtutes: nisi prius vicia extir-
 pent. Est etiā via facilior eligēda in oib⁹. est autē facili⁹ ostē-
 dere fidē ipoz eē fidē friuolā: q̄ pbare nr̄am fidē esse verā.
 qz fides est de nō visis 7 donū dei. An nr̄a hēt existētia sine
 apparētia. illa vero hēt solā apparētia sine existētia. et licet
 nō habeam⁹ rōnes ad pbandū trinitatē 7 alia q̄ sūt fidei. qz
 tūc fides nō eēt fides nec esset meritoria: hēm⁹ tñ actoritatē
 euāgelij cui alchoran⁹ dat testionū. 7 hēm⁹ miracula. Ipī autē
 nec miracula nec actoritates hnt. Nā 7 si alchoran⁹ eoz di-
 cat d̄ deo. nō dicatis tres statī reddīt rōnē dicens. Quē est sol⁹
 de⁹. cui⁹ cōtrariū nos nō dicim⁹ sed affirmam⁹ cū eis vnū eē
 deū. Quē dicim⁹ nō solū vnū sed simplicissimū. Nec dam⁹
 ei cōsortē neq; pticipē sic 7 ipsi. q̄iaz mūdi. uel uerbū. vl spū
 vel diuinū quēdā intellectū: vt supius patet. nec est equāda
 diuina maiestas hūano intellectui. ut qz illi nō possunt intel-
 ligere distictionē psonaz sine distictionē essentie. q̄d nō sit.
 nec etiā ipsi hnt d̄ hec rōnes efficaces q̄s de facili nō possim⁹
 soluere. 7 hoc sufficit ad defensionē fidei. Magis autē q̄rē-
 dū est ab eis. qd̄ sibi voluit alchoran⁹ eoz qz deū introduxit
 toties pluralī de se loquentē. cū sit vn⁹ 7 simplex. 7 h̄ nō nisi
 ut cogāt fateri plalitatē psonaz. De misterio at̄ incarnatiōis
 qd̄ ipi oīno negāt 7 nos p actoritatē euāgelij hēm⁹: q̄rēdū ē
 ab eis. vn̄ sciūt qz de⁹ nō est icarnat⁹. Aut. n. qz de⁹ nō potu-
 it illud facere. 7 h̄ est falsū. qz cū sit ōps oia pōt q̄ d̄ dictionēz
 nō implicāt. aut nesciūt h̄ facere: 7 sic iddē qz p̄us. Aut no-
 luit: sed qz d̄ siliari⁹ ei⁹ fuit: scinit ergo 7 potuit. sic potuissz
 maiorē solem facere vel minorē. Et tūc instat eis probare: qz

nō fecerit. et istud est eis impossibile pbare q̄ nō sit incarna-
tus. Est aut̄ hec probatio mahumeti q̄ dicit q̄ xp̄s nō dixit
se esse deū: hoc aut̄ est falsum vt patet in euāgelio. Nam li-
cet ipse ante resurrectionē hoc de se expresse nō dixerit. satis
tñ inuit qñ dixit. Ego principiū q̄ et loquor vobis. Et petrū
hoc expresse dicentem comedauit dicēs. *Ut̄ es simō ba-
riona zc.* Ipse aut̄ noluit hoc ante resurrectionē dicere. q̄
occult⁹ venerat vincere prudētia z humilitate z nō potētia
illū q̄ hominē astucia deceperat. Unde per eandē rationem
xp̄s ante resurrectionē nō dixit expresse ego sum deus. p̄ q̄s
nec piscator expresse dicit piscib⁹ sub esca est hamus. Post
resurrectionē vero hoc manifeste ostēdit. dando sp̄m sanc-
tum z auctoritatē remittēdi pctā. Unde dixit accipite sp̄m
sctūm quoz remiseritis z. *Uñ z thomas hoc expresse cōfes-
sus ē dicēs. dñs me⁹ et de⁹ me⁹. de hoc regre infra in .ix. ca.*
Sed dato q̄ ipse nō dixisset expresse. q̄ ipse dixit de se humi-
lia z ostēdit magnifica: sufficit q̄ hoc expressissime dixerūt
discipulī ei⁹. q̄ et hoc dicentes fecerūt eadē miracula q̄ ipse
fecerat. Sed q̄ ipsi sarraceni iā negāt tā miracula apostolo-
rū q̄ dicta ipsozū pro eo q̄ sunt cōtraria alchorano: insiste-
ndū ē ad cōfutationē tā pfide legis. z ostēdendū q̄ nō sit lex
dei: et q̄ sarraceni tenent recipere auctoritatē euāgelij z ve-
teris testamētī. Hoc aut̄ ostendere possumus per ipsū alcho-
ranū. vt goliad pprio gladio iugulet.

¶ Capitūm terciū ostēdit q̄ lex

sarracenoꝝ nō est lex dei q̄ nō attestat ei lex noua. nec vet⁹.
z q̄ sarraceni tenent recipere auctoritatē veteris testamētī
z euāgelij.

¶ Tertio sciendū est q̄ alchoranū nō ē lex dei:
nō enī attestat ei nec vet⁹ testamētū: nec euā-
gelij. q̄ abo alchoran⁹ testat q̄ sint vere lex
dei: s̄z ipse mahumet⁹ seipsū comedat: ipse de
seipso testimoniū phibet. Nos aut̄ inueni-
mus legē dei esse quandā cathenā cōtinuā:

ab eodē artifice fabricatā. vt vnus anulus alteri cohereat z
correspondeat: z vnus ppheta de alio pphetat z mentionē
facit: et oēs alij pphetauerūt de xp̄o. Si ergo lex sarraceno-
rū esset lex dei: et vocatio ad legē illā nō esset puerisio s̄z con-
uersio vt ip̄i dicūt: quomodo oēs alios pphetas latuisset q̄
nullus de eo dixisset aliqd? Nos tñ nō inuenim⁹ q̄ moyses
vel aliqs pphetarū: vel ipse xp̄s aliqd dixerit de mahumeto
vel de sua lege: nisi qñ dixit de pseudo prophetis cauedis.
Dixit etiā xp̄s. q̄ lex z pphete vsqz ad ioannē: vt mundus
sciret q̄ general ppheta nō erat v̄turus ali⁹. Adahumet⁹
aut̄ dixit se eē generalē propham. et q̄ ipse sit ppheta nesci-
m⁹. Scim⁹ tñ p̄chdolor: q̄ nūq̄s fuit aliqs seductor i mūdo
quē tot hoīes z tot pplī in tā breui tpe sequerent. Ad hoc
aut̄ respōdēt sarraceni dicētes: q̄ moyses z alij pphete pphete-
rauerūt de mahumeto. z q̄ etiā xp̄s de eo pphetauit expres-
sius oībus: q̄ dixit etiā ei⁹ nomē. vñ dixit filijs isrl. Euāge-
lizo vobis de legato dei q̄ veniet post me z nomē ei⁹ mahū-
metus: s̄z dicūt q̄ iudei corūperunt legē moysi. z pphete et
xp̄iani corūperunt euāgelium. z q̄ non remansit de ve-
ritate legis z euāgelij: nisi quantū est in alchorano. Sed q̄
hoc nō possit stare p̄bo p̄mo p̄ alchoranū eoz. nā dicit̄ in ca-
pitulo de iona. Si fueritis in dubio de hoc q̄ reuelauim⁹ vo-
bis: petatis ab illis q̄ legerūt librū p̄usqz nos. Illi aut̄ q̄ le-
gerūt librū p̄usqz sarraceni: sūt iudei z xp̄iani q̄ receperūt p̄
thathencū z euāgelij. sic exposuit mahumet⁹ q̄ mahumet⁹
sarracenis dicit q̄ petant a xp̄ianis z iudeis de dubijs. Sed
quomō miteret eos mahumet⁹ ad mēdacia testimōia si est p-
pheta veridic⁹ vt dicūt? Nō erāt igif viciati librū iudeoz z
xp̄ianozū tpe mahumeti: nec possunt dicere q̄ postea fuerūt
viciati. nā dicit̄ in capitulo elhagar. q̄ interpretatur baptis-
mus. Nos inigt in persona dei descendere fecimus recor-
dationē dei: z nos eadē custodiem⁹. Lex aut̄ moysi z euāge-
lij apud eos dicit̄ recordatio: igif deus sp̄ apud fideles te-
stimoniū sue scripture cōseruauit añ mahumetū z cōseruauit
postea. Preterea in capitulo elmayde. qd̄ interpretat̄ mēsa

dicit. q̄ iudex ē ab accene. dixit mahumeto: q̄n̄ iudei q̄rebāt
ab eo iusticiā z iudiciū. Et respōdit. Si uenerint ad te: iudica
inter eos iuste: q̄ de⁹ diligit iusticiā faciētes. Et quomō pe-
terēt ipsi a te iusticiā: cū sit apud eos vet⁹ testamētū in quo ē
dei iusticiā. Preterea: talis corruptio z mutatio scripture
nō potuit eē generalis z manifesta. q̄ alie naciōes sciūssent
nec particularis z occulta: q̄ sic aliq̄ codices itegri: incorrup-
ti remāssēt. s̄z in oī lingua. z in oī puīntia inueniunt lex et
euāgelii eodē mō scripta. Preterea q̄ tuoz euāgelia nō sunt
scripta nec eodē tpe. nec eodē loco. nec eodez ydiomate. nec
ab eodē scriptore: s̄z mathe⁹ i hebreo i iudea. Joānes i gre-
co i asia. lucas i greco i acaya. marc⁹ i latino i ytalīa. Et eoz
translatio facta ē i latinū p̄ hieronimū. z alios añ t̄p̄a mahu-
meti. Et remiserunt exempl. rīa in omnibus linguis. Ergo
non poterāt per aliquos falsarios uiciari: q̄n̄ manifeste scire-
tur. Preterea nihil ē in fide xp̄iana ita maxime arduuz: sic
ē incarnatio dei. s̄. q̄ hō ille sit de⁹. z istud fuit maxime difficilē
le suadere mūdo. An̄ z arriani z alij pagani p̄pter hoc pse-
cuti sūt xp̄ianos trecētis ānis otinuis. z generaliter distule-
rūt recipe fidē z euāgelii illoz q̄ dicebāt. q̄ ille hō erat de⁹
Nō q̄ nō recepissēt plures hoies z mulieres deos z deas: s̄z
q̄ xp̄s fuit dict⁹ de⁹ absq̄ licētia romanoz. q̄m̄ ip̄i phibue-
rāt q̄ nullus diceret de⁹ sine auctoritate senat⁹. z etiā q̄ iste
de⁹ nō patiebat cōsortē. Nā si istū deū reciperēt cogebant
oēs alios deos reliquere. quod etiā erat cōtra pacta puīci-
arū. et legis. et osuetudinīs romanorū. Quomodo igit xp̄i-
ani in dāpnationē suā et detrimentū fidei. et prouocationez
romanoz et principū mundanorū: hoc maxime arduū z mi-
nus suasibile in suis scripturis et euangelijs addidissent.
Omnes enim consentiebāt hanc legē esse sāctissimā z rōna-
bilissimā. hoc solo excepto: q̄ rationez omnino excedit. s̄. q̄
hō ille sit uerus de⁹ et hō. Magis igit xp̄iani si aliqd de e-
uāgelio mutassēt: quod erat arduū z minus suasibile a p̄ci-
pio subtraxissent: ut plures ad fidē accederēt: z addidissent
aliquid suasibile q̄ ecōtrario. Preterea: quomodo christia

ni cū iudeis potuerūt cōuenire. a quib⁹ odio tā antiquo di-
uidunt: ut corūperēt scripturas: z maxie hoc addēdo i quo
nō cōueniūt. neq̄ enī iudei dicūt xp̄m eē deū neq̄ bonū ho-
minū. An̄ quantū ad hoc magis oueniūt xp̄iani cū sarrace-
nis. q̄ dicūt xp̄m ad min⁹ fuisse hoīem sc̄tissimū. Preterea
xp̄iani āte aduētū mahumeti: fuerūt diuisi in diuersissimas
sectas z p̄cipue oriētales in iacobinos z nestorianos. Nesto-
riani autē maxime oueniūt cū sarracenis. z mahumetus mā-
dauit eos singularit̄ honorari. z quō cōuenissent nestoriani
cū iacobinis ad uiciandū euāgelii: q̄ tāto odio diuidunt q̄
ab inuicē occidunt. z tñ legi z inueni apud utrosq̄ euāgelii
oīno idē sicut z apud nos. Preterea nomē mahumeti q̄ re-
xp̄iani subtraxissent de euāgelio: cū ip̄e t̄m̄ cōmēdauerit xp̄s
z matrē suā z euāgelii: ut diceret in alchorano. q̄ in euange-
lio xp̄i est directio z p̄fectio. z nō subtraxerūt inde nomē dia-
boli. nec nomē pilati qui xp̄s flagellauit. nec nomē iude qui
eū pdidit. Preterea quare app̄suisset xp̄iani in euāgelio
q̄ xp̄s sit uere mortuus et crucifixus cū nō uid eaf ei p̄prie
cōuenire cū sit uere deus: ut in euāgelio habet: z quō uidef
cōsequēs q̄ duo tā diuersa posuissent de suo. s̄. q̄ sit uere de⁹
z uere mortu⁹: Preterea dato q̄ potuissent in oībus libris
ponere. sed q̄s potuit oīb⁹ suadere: z in cordib⁹ gentiū scri-
bere q̄ hoc accideret: z tñ hoc suasū est toti mūdo: ut susce-
perēt illud p̄ncipes z tyrāni. ph̄z sapiētissimi homies ab in-
doctis z paupib⁹ hoīb⁹: ut etiā calipha debaldacho morere-
tur xp̄ian⁹ z fuit inuēta crux ad collū ei⁹: ut testaret factū q̄
ipse dñs sarracenoz mortu⁹ est uere xp̄ian⁹. z ideo iudicaue-
rūt eū sarraceni q̄ sequestrat⁹ sepeliref ab alijs caliphis. z b̄
sepulchrū uidī in baldacho oculata fide. Omnibus igit mo-
dis cōstat z auctoritate alchorani. z rōnib⁹ validis z aptis.
q̄ euāgelii est inuariabile z nō uiciatū neq̄ corruptū. Cū
igit mahumetus comēdet euāgelii sup oēs alios libros: et
post illud uetus testamētū: cogunt sarraceni recipere acto-
ritatē euangeliij z ueteris testamēti. Preterea in alchorano
in capitulo. Elmeyde. q̄ interpretatur mensa. dicitur. q̄ fa-

multa libri nihil omnino sunt nisi compleant legem et euangelium familia vero libri sunt sarraceni. sicut ibidem ostendit. unde dicit. nisi compleant legem et euangelium. et quod reuelatum est ibi. Illud autem quod reuelatum est accipitur alcoranum. quod reuelatum est solis sarracenis ut ipsi dicunt. Idem hoc ostenditur in multis locis in alcorano. scilicet quod familia et libri sunt sarraceni secundum intentionem mahumeti. ¶ Dicitur enim in capitulo elementa quod interpretatur mulieres circa finem sarracenis. quod non vacilent in lege sua. unde ibi scribitur. O familia libri nolite vacillare in lege vestra et non dicatis de deo nisi veritatem etc. omnia que ibi hec idem. scilicet quod familia et libri sunt sarraceni. ostenderunt expresse in capitulo. lem. in fine libri. ¶ Si autem voluerint dicere quod lex vetus et euangelium est corruptum ostendant integrum et incorruptum et accipiemus. et maxime si uniforme ostenderint in omnibus linguis sicut nos ostendimus eis. Patet igitur quod alcoranum non est lex dei. quia lex vetus et euangelium que mahumetus testatur quod sint lex dei non attestant ei sed contrariantur.

¶ Quartum capitulum ostendit quod

lex sarracenorum non habet stilum sive modum consonum legi dei.

¶ Quarto sciendum est quod alcoranum non est lex dei quia non habet stilum nec modum consonum legi dei. est enim metrica vel rithmica stillo. Blanditoria in verbis. et fabulosa in sentencijs. Quod autem sit rithmica in stillo. per totum librum patet legentibus in eo. nec tamen possumus conuenienter ponere exemplum. quia rithmus et versus in arabico non esset. si per omnia et fideliter transferretur in latinum. Sarraceni tamen et arabes in hoc maxime gloriantur. quod sermo legis eorum et stilus est rithmicus. et dicunt quod in hoc patet quod deus fecit illum librum. et reuelauit mahumeto de verbo ad verbum. quia mahumetus qui fuit homo ydiota. nesciuisset inuenire tale stilum et tales sentencias. sed contrarium manifeste apparet. ¶ Videmus enim in sacra scriptura per quam constat quod deus qui locutus est moysi et iob et alijs prophetis sanctis. nunquam locutus

est eis per rithmos vel versus lex etiam moysi et euangelium dicit mahumetus. quod a deo sunt. et quod deus dedit librum moysi et christo et tamen non est rithmicus uel metricus. Et alij prophete qui audierunt vocem dei nullus eorum dixit quod deus loqueretur metrice. quod etiam sapientes et periti homines dedignantur. Unde improperatum fuit mahumeto sicut habetur in capitulo. elenbra. quod interpretatur prophetare. quod dixerunt ei. primo poetizas. primo somnias. primo trepidas etc. Talia improperabant ei videntes non solum quia non erat stilus dei. sed nec etiam propheticus. ¶ Alterius etiam est lex blanditoria in verbis. ultra que dici vel credi posset contra illud. non indoctis humane sapientie verbis etc. Dicit enim quod deus est magnus et excelsus. et sapiens et speciosus. et quod sua sunt omnia que sunt in celo et in terra et intermedia. et quod iudicabit iuste. et ad omne verbum repetit laudem ipse. et hec omnino sine causa repetit centum vicibus et amplius. et post hec dicit. Non est deus nisi deus. et credite in deum et in nuncium eius. Dicens se nuncium dei anthonomatice. et dicit quod omnia ista sunt immediate ex ore dei. et quod mahumetus ista dicere nesciuisset. Sed nunquam consuetudo dei est quod ipse de se quasi de alio loquens dicat hominibus. quod deus est magnus et excelsus et alia huiusmodi: que tedium est repetere. Sed quicquid sit de stillo et verbis certum est et omnibus legentibus manifestum: quod lex illa est fabulosa in sentencijs. et licet posset vere dici quod per magna sui parte lex illa fabulosa sit. tamen de multis pauca quedam magis notabilia refferam. ¶ Dicitur enim in capitulo de nemele. quod interpretatur formica. quod salomon congregauit magnum exercitum angelorum. hominum. et animalium. et quando ibant inuenerunt fluum formicarum. et tunc dixit formica. o vos formice introite in habitacula vestra ne interimat vos salomon et milites eius. et subrisit formica. et post pauca quando resinabantur omnes ares in exercitu. inuentum est quod deerat pupa. et dixit salomon quod est quod hic non video pupam. puniam eam et decolabo eam vel assignabit rationem que defuit. et stetit pupa non multum longe et ait. didiscit quod vos nescitis. et veni ad vos de sabea cum veris rumoribus Inueni siquidem mulierem regnantem inter eos et compit popu

lum suū colere solē absq; deo zc. Itē in capi. del camalude.
q; interpretat luna dicit. Apzopinquauit hora z fracta ē lu-
na. quod exponētēs doctores eoz dicit. q; mahumet⁹ stabat
cū socijs suis. z cū videret lunā appropinqantē coniūctiōni
dixerūt ei. Ostēde nob aliq; pdigiū. z tū ipse inuit lune duo
bus digitis. i. indice z medio. z tūc fracta est in duas partes.
z vna medietas cecidit sup montē clibays. q; iminet ciuita-
ti meche. ex vna parte. z alia medietas super aliū qui mons
rubens appellat situs ex alia parte ciuitatis. z cū sic fracta
esset luna: venit z intrauit manicā camisie mahumeti z ipse
integrauit eā. Itē in capitulo. seba. dicit q; vermis indica-
uit mortē salomonis. vbi dicit glosa. q; salomō dū staret in-
xus sup baculū suū: subito tantus dolor eū arripuit. q; expi-
rauit nec tamē corruit diuino miraculo. demones autē qui
ei seruibāt videntes eum stare. credebāt eum viuētē: z na-
tus est quidā vermis de terra z corrosit baculū cui initeba-
tur: z tunc fracto baculo corruit salomō: z tunc concurue-
runt demones z tunc sciuerūt eū esse mortuū. z ex tunc cepe-
runt nocere hoibus quo ad posse. Itē ipse mahumetus in
libro narrationū reddit rationē q; re vniū sit illicitū. Dicit
enim q; deus misit duos angelos vt bene regerēt z iuste iudi-
carent. z fuerunt iste angelī. aroth z maroth. Cūq; venisset
mulier q; habebat causā: iuitauit eos ad prandiū z dedit eis
vinū. quod de⁹ eis mādauerat ne biberent: z inebriati requi-
runt eam de luxuria: z ipsa consensit hoc pacto: q; vnus do-
cuisset eā ascendere in celū. z alius descendere. Et ascēdit in
celū. Cū autē eā deus videret: audita causa z modo: fecit eā
luciferū. ut esset ita pulchra inter sydera sicut erat in terra
inter mulieres. Data autē optiōne angelis qui pdicauerāt
ubi vellēt puniri. hic vel in futuro: cū eligerēt in presenti pu-
niri: suspēdit eos per pedes in puteo babilonis cū cathena
ferrea vsq; ad diē iudicij. Hec z his similia multa cōtinent
in pdicta lege. per q; quilibet sapiēs potest aduertere fictio-
nez. z q; nullo modo sit lex dei. Nō enim legis dei consuetu-
do est loqui hominibus per tales fabulas.

¶ Quintū capitulū i quo ostē-
ditur q; alchoranū nō est lex dei: q; nō concordat in senten-
tia cum lege dei. nec cum aliqua alia.

Quinto sciendū est q; q; q; sit de stillo z mo-
do. manifeste patet q; nō sit lex dei ipsum al-
choranū. q; nō cōcordat in sentētia cū lege
dei. nec etiā cū philosophis q; de virtutibus
z vltimo fine hominis tractauerūt. Posue-
rūt enim phlosophi q; ipsa felicitas hoīs es-
set in parte intellectiua. et q; intellectus q; est suprema potē-
tia in hoīe aplicaret ad summū intelligibile. et q; felicitas
esset premiū virtutis. et q; virt⁹ erat circa arduū. et alia hu-
iusmodi q; vera sūt. S; ipsi nō intelligerēt pfecte. Xps autē
hec eadē in suo euāgelio ostēdit dicens. Qd arda via est q; du-
cit ad vitā et q; pauci sunt q; vadunt p eā. et lata est via q; du-
cit ad mortē zc. Et in hoc cōsonat sentētia Aristotilis q; di-
cit q; difficile est operari secundū virtutē sicut attigere cen-
trū in circulo qd pauci faciūt. Christus etiā posuit hoīs fe-
licitatē in visione dei dicens. Hec est vita eterna: vt conoscāt
te solū verum deū. Hec eadē sunt notissima in veteri testamē-
to. Nā abrahe facte sunt promissōes. Cui specialiter pmis-
sit de⁹ q; daret ei se ipm. absq; eo q; pmisit ei terrāz pmissio-
nis z benedictionē seminis. Moyses etiā cui deus tot ma-
gna cōtulerat et q; deū in subiecta creatura videbat. Cōside-
rans digne q; hoc nō sibi sufficiebat. instātissime petijt vi-
dere faciē dei et gloriā zc. Mahumet⁹ autē de virtutib⁹ ni-
hil tractauit. Sed de bellis et de rapina: viā latā sibi cōueni-
entē accepit: et suis sequacib⁹ filijs pditionis z mortis. Vn-
de necessitate salutis nō est eis nisi q; sarracenus dicat. Nō
est deus nisi deus. et mahumetus ē nūcus dei. De fine autē
vltimo cum nullo concordat nisi cum quibusdam antiquis
brutalibus qui nō discernebant inter sensum et intellectum
Et ideo felicitatem ponit in quibusdā sensibilibus. s. in cō-
mestione: in luxuria: et ortis prriguis: et vestibus preciosis
b

de quib⁹ infravidebim⁹ i capitulo. vi. Nec potest discere q̄
ista ponat p̄ similitudinē. sicut etiā in euāgelio fit mentio de
mensa et cibo et huiusmodi in eterna vita. Ostēdit enim ex
euāgelio q̄ per similitudinē ponunt. q̄ ibi de vera felicitate
aliquid aperte dicit. Sed in alchorano nihil omnino aperte
dicit de vera beatitudine. sicut homo q̄ eā nō apphēdit. S; ad
līram talē beatitudinē sibi depinxit. qualē homo lubric⁹
et carnalissim⁹ appetebat. Et licet verā felicitatē nō aprehē
derit. nec pmiserit hominibus: tñ de ultimo fine sarraceno
rū cogēte spū sc̄to aliq̄ veranotabilia dixit. Ait enim ipse ma
homet⁹ sarracenis. Vos diuidemini post me in septuaginta
z tres diuisiones. quarū vna salua: residuū autē totū igni de
putabit. Hec sentētia est apud eos ita autētica. q̄ eā nō respu
it neq; sapiēs neq; stultus. Alia vero sentētia de hoc habet in
alchorano i caplo. mariē. quod interpretat. maria. q̄ oēs sar
raceni ibūt ad infernū. Hāc sententiā credo esse verissimā.
licet a bore mēdacissimū fuerit plata. Et in hoc cōcordauit
p̄pheta mēdax cū veritate p̄ma. q̄ dixit q̄ lata est via q̄ du
cit ad interitū et multi sūt q̄ vadūt per eā. Et manifeste con
stat ex p̄dictis q̄ via sarracenoꝝ est lata et multi sūt sarrace
ni q̄ vadūt per eā. et ipsi vadūt ad infernū. Nō iā ex ore ve
ritatis tantūmodo. sed etiā ex ore p̄phete ipsoꝝ. Preterea.
patet ergo q̄ alchoranū nō scordat legi dei: in preceptis z
prohibitionib⁹. Lex enim dei p̄hibet homicidiū. rapinam.
scupinam. que oīa alchoran⁹ aut p̄cipit aut pmittit. Plu
ra vero horū habent in. ca. elmir. quod interpretatur lux.
Idē patet. in cap. elimimini. Ubi permittit concubitum tā
cū vxorib⁹ q̄ cum illis quas in bello ceperūt. Ubi solū pro
hibet. q̄ nō cōpellant eas perdere castitatē. S; si sūt in con
cordia. secure scubāt zc. q̄ ibi. Preterea. non scordat ei in
iudicijs. Lex enim moysi z euāgelii dicit. q̄ nemo sc̄pnetur
ad testimoniū vni⁹: sed in ore duoz vel triū zc. Lex at mahometi
i multis locis dicit. strariū zc. Cōstat igit hāc legē al
chorani nō eē legē dei nec etiā a deo. nisi permissiue sicut et a
lia mala. discordat. n. a lege et itētiōe dei q̄e est saluteoꝝ.

¶ Sextū capitulū in quo osten dit q̄ lex sarracenoꝝ contradicit sibi ipsi.

Exto considerandū est q̄ lex alchorani non
solū desidet a lege dei. s; etiā nō cōuenit sibi
ipsi. Et hec est sentētia et cōsideratio mahometi.
Dicit enim in capitulo. elnasa. q̄ interpretatur
mulieres. Si iste alchoranus nō esset a
deo vtiq; inuenirētur i eo cōtrarietates mul
te. Constat autē q̄ multe cōtrarietates in eo et cōtraditiōes
inueniuntur. Nam ipse in pluribus locis dicit. q̄ de⁹ non
dirigit errantē. et tamē ipse docet orare vt dirigatur et edu
cantur de tenebris ad lucē. et de inuio ad directionem. Ipse
etiā dixit se fuisse orphanū et errantē. Constat enim: q̄ fuit
p̄dolatra. et tamē dicit q̄ deus fecit talē prophetam. Et q̄n
deus misit pro eo: ipse ascēdit vsq; ad septimū celū. et impe
trauit ventā cuidam angelo q̄ erat maior mūdo multis mil
le vicibus. quē inuenit flentem p̄ctā sua. Item dicit se esse
generalem prophetam. Et tamen dicit q̄ alchoranus dat⁹
est ei arabice. et q̄ nescit aliam linguam nisi arabicam. Item
dicit in capitulo. elbacara. q̄ interpretatur vacca. Quod iu
dei et christiani et sabei saluabuntur. Et in capitulo. amra
ni. dicit postea. q̄ nullus saluabitur nisi in lege sarraceno
rum. Item ipse mandat eis q̄ non alterquentur cum homi
nibus alterius secte verbis asperis. sed verbis mansuetis.
Non enim pertinet ad hominem dirigere sed ad deum solū
Et vnusquisq; habet de se solo rationem reddere et non de
alio. Et postea mandat in pluribus locis. q̄ occidantur et
expolientur: qui non credunt. donec credant. vel soluant
tributum. Preterea. ipse dicit in capitulo. libem. q̄ illi qui
recipiunt sine deo dñm alium. tñ non est aliquis patronus
et procurator eorum. sed deus reseruat sibi. Est igitur nota
bilis contradictio quia ex vna parte auctoritate dei totiens
mandat q̄ occidantur increduli. et ex alia parte deus man
dat q̄ etiā pro tanto scelere: nullus est procurator ad puniē
b ij

dum: sed soli deo reseruat. Itē ipse in capitulo. 30. alatem-
tim. in fine. tactat se: q̄ ipse nō est de compellentibus. Sed
quomodo nō est de cōpellētib⁹: q̄ mandat q̄ nō credentes
occidant: expolient. Que enim est maior cōpulsio quā occi-
sio. Itē in capitulo de. bacca. cōcedit sodomā tā cum mas-
culo q̄ cū femina. Dicit enī sarracenis q̄ nō polluat se cū
infidelib⁹ nisi credant. Et de mulieribus dicit. Mulieres
p̄re aratura vestra: arate eas vt vultis. Et tñ i eodē capitulo
prius dicit. q̄ ille sodomite tpe Loth operati sunt abhomi-
nabile viciū: et pristinis natiobus insuetū. Amplius ipse di-
cit. q̄ Noe. Abrahā. ysaac. et Jacob. et filij eorū fuerūt sar-
raceni. Et tñ ipse dicit q̄ mādatū est ei q̄ ipse esset prior sar-
racenus. Sed quomodo illi fuerūt sarraceni si mahumetus
fuit prior sarraceni⁹. Preterea. constat q̄ nō fuerūt sarrace-
ni quantū ad ritū: nisi postq̄ fuit data lex sarracenorū. Lex
aut sarracenorū est alchoranū. q̄ quidē fuit datū post leges
moyssi et euangeliū: sicut habet in alchorano. y mo adhuc
nō sunt septingenti anni q̄ fuit mahumetus. Noe vero A-
brabā. ysaac. et Jacob. fuerūt ante legē moyssi: et ante euan-
gelium. Itē ipse dicit q̄ deus prohibuit auguriū. Et tamen
dicit in capitulo. Alaaraf. augurimini si aliter nō potestis
instissura dactili: et qui hoc non fecerit anathema sit. Item
ipse dicit se esse missum arabibus quia nunciū nō habuerāt
Dicit etiam q̄ alchoranum datum est solum in lingua ara-
bica. ¶ Dicit etiam se nescire aliam linguam nisi arabi-
cam. Unde cum adhesisset mahumeto quidā bacheyra ia-
cobin⁹: et salō persa: et abdalla de pside ⁊ filius selbeam iu-
deus: ⁊ quidam dicerēt q̄ ipsi instruebāt eum. Ecce cecidit
in faciem suam et contracte sunt manus eius et pedes: et so-
cij cooperuerunt eum vestib⁹ suis: et ad se rediēs dixit. De-
us misit corripere vos de sermone que dixistis q̄ tales me
docerent. Legitq̄ eis vnā sententiam que est in fine lectio-
nis eluael. q̄ interpretatur. palma. que sic dicit. Scimus q̄
ipsi dicent q̄ instruet eum homo. Lingua autem qua loquū-
tur ei persica hec autem arabica est patenter et ex hoc dicit

Quomodo potest esse q̄ illi instruant me quorum vnus per-
sicus ē: et alter hebreus: q̄ dixerūt ei. Potest esse q̄ lingua
sua tibi loquētur et exponēt. Tu lingua tua omnia ratifices
hanc inuenit responsionem. Sed qui non poterat instrui ab
hebreo et persa qui sunt propinqui: quomodo poterat alios
remote lingue instruere? Ipse tamen post dicit se esse missū
ad vniuersitatē gentiū. Unde in capitulo prophetarum di-
cit. q̄ dixit ei. Nō misimus te nisi ad vniuersitatem gentiū.
Sed quomodo ibit ad omnes gētes in septuaginta linguis
qui nescit suum recitare sermonē nisi in lingua arabica? Est
igitur manifesta contrarietas et apertum mendacium. q̄
sit missus solis arabibus. et omnibus gentibus. Non est
igitur lex dei in qua tot contrarietates inueniuntur.

¶ Septimum capitulum ostē-
dit q̄ lex predicta non est lex dei: quia non attestatur ei ali-
quod miraculum.

Septimum est considerandum. q̄ alchoranū
non est lex dei. nec mahumetus est nuncius
dei. quia non attestatur ei aliquod miracu-
lum. Quando enim misit deus moysem ad
pharaonem: ostendit magna miracula. He-
litas. helisens. et alij prophete: fecerunt ma-
gna et in audita miracula. Et precipue omnes illi qui noui-
tatis aliquid attulerunt mundo. Christus autem venit pro-
prie cum prodigijs et signis maximis. sicut etiam mahume-
tus in alchorano dicit. Si autem dicant sarraceni q̄ plura ⁊
magna miracula fecerit ipse mahumetus. sic q̄ reintegravit
lunā fractā. et fons aque de digitis suis emanauit. hec fri-
uola sunt et contra alchoranum eorum. Prohibet enim ma-
humetus. q̄ nihil de eo credant nisi q̄ scriptum est in alcho-
rano. De omnibus inquit prophetis multi mentiti sunt. q̄
ne de me verum teneatur: q̄ alchorano fulcitur tenete. qui
cum miraculum non faceret: ostendere volēs causam: dñm
loquentē introducit dices. Dixit dñs ad me. Ideo te miracula.
b. iij.

facere nō permitto: ne tibi cōtigat sicut i alijs pphetis. in mi-
raculis timeo. Suo igit testimonio ouicif nullū fecisse signū
Ipse etiā mahumetus in alchorano frequēter recitat q̄ cū
hoies ei dicerent ostēde signa q̄ fecit moyses 7 xp̄s et alij p-
phe dicebat: q̄ moyses venit cū signis. 7 nuncijs ceteri 7 ma-
xime xp̄us q̄ venit cū maximis prodigijs. et mūdus nō cre-
didit eis. Sed dicebāt q̄ erant maleficia. ideo nō permittit
me deus facere miracula. non enī crederent. sed veni in vir-
tute armorū. Sed hoc conuincit̄ expressum esse mendaciū.
Quomodo enim nō crederēt ei si faceret miracula. q̄ credi-
derunt ei siue omni miraculo: Talia enim mādauit eis. ad q̄
mūdus pronus est. et currit sine oī miraculo. Et mādauit. s.
q̄ occiderent et raperent. et mulieres plurimas impignerēt
et q̄ dentē pro dente 7 oculū pro oculo traherēt. Ad hec
aut̄ oīa. ita proni sunt mādaui hoies: vt vix et cū magnis vl-
tionib⁹ et iudiciarijs penis: ab istis valeāt coherceri. q̄ aut̄
inducit̄ pro signo q̄ sit a deo: missus in virtute armorum
expressam ostinet falsitatē. Nō enim semper fuit victor sic
moyses. et iesus naue. et helias. quos angelus dñi semp pro-
texit et victores fecit. Mahumetus autem vicebat aliquā
do et vincebatur sicut et alij tyranni. Nam dentes eius in
bello contriti et facies collisa. Ex quo etiam patet q̄ nō est
miraculum illud q̄d pro signo inducunt. s. q̄ subito magna
pars mundi ei ad hesit. Talem enim legem constituit: et ta-
lia mādata dedit. ad que homines proni sunt etiam sine mā-
dato vel miraclo vt superius patuit. Dixit etiā. Iussit mibi
deus terrere gentes gladio donec testificentur q̄ non est de-
us nisi deus et q̄ ego sum nuncijs eius. q̄ si hoc confessi fu-
erint sanguinem et pecuniam suā saluauerunt. Et inde sar-
raceni dicuntur saluati. Nā quicumq̄ recipiebant manda-
ta mahumeti ipse et sui saluabant euz idest non occidebant
nec expoliabāt. Unde et sarraceni. non sarraceni uocantur.
sed messalamin. q̄d interpretatur saluati. ipsi antez vere cre-
dunt se esse saluatos. et derident christianos qui nolunt dici
messalamin idest saluati vt ipsi: sed christiani. Cum autē plu-

rima mahumeto talem saluationem acciperent ex predicta
causa. postea fecit preconizari. Quicumq̄ dixerit non est
deus nisi deus: intrabit paradisu etiā si fornicat⁹ fuerit 7 si
latrocinat⁹. Venit aut̄ admahumetū q̄daz dicit⁹ ebidozda.
7 q̄siuit si hoc esset verū. et respōdit q̄ sic. et addidit. Etiā si
cū p̄cedētib⁹ biberit vinū et etiā si occiderit. Et adiecit ma-
humet⁹. Etiam si torserit nasum ebidozda. Ad hec aut̄ om-
nia confirmanda non ostendebat miraculum sed nudabat
gladium. Item habetur expressius in capitulo prophetarū
capitulo primo. tertio. quarto. vbi sic legit̄. dixerunt de ma-
humeto. *Ascultasti somnia seu blasphemias concinasti
vel certe prophetizas. Venias ad nos saltem cum miracu-
lo vno. quemadmodum missi sunt et priores.* Respōdit. *De-
struxit inquit deus ciuitates ante eos qui non crediderunt
Et q̄ q̄ precesserūt vos non crediderūt: nec etiam vos mira-
culis crederetis nisi per gladium 7c.* Asserebat tamen q̄ de-
us mitebat pro eo gabrielem. qui ducebat ad eum quandaz
bestiam maiorem asino. et minorem mulo. nomine elborach
que loquebatur et q̄ ibat in vna hora spacio et itinere qu-
quaginta millium annorum. Et omnia ista faciebat de noc-
te. et quedam alia deliramenta de quibus postea dicitur.
Fides autē christiana que precipit ardua: tota est fundata
in miraculis vtilibus et manifestis. que non solum christus
fecit sed etiam apostoli post eum et etiam doctores qui euā-
gelium et apostolorum dicta exposuerunt. et vsq̄ ad ista tē-
pora durauerunt miracula. de effugatione demonum. curati-
one languidorum. et suscitatione mortuorum. Hec miracula
faciunt et fecerunt christiani qui dicunt christum crucifix-
um esse solum et verum deum. q̄ si dixerint sarraceni quia
ista non credunt nec facta sunt: ostendimus eis miraculum
maius. Constat enim q̄ totus mundus collebat ydola. et
maxime romani qui tenebant monarchiam mundi. Hī rece-
perunt fidem christianam. et non solum acceptauerunt cepe-
runt crucifixū esse verum deum: sed etiā sperauerūt omnes

b iij

alios deos q tanto tpe in ydolis dabant eis responsa. Nec imponebāt eis aliqua graua. cū fides xp̄iana tā ardua ⁊ in solita mūdo iponat: ut contēpnere mūdū. contēpnere se ip̄m diligere inimicos. ora re pro p̄sequentib⁹. bene facere malefacientib⁹. aliena non appetere. pp̄ria largiri. hec om̄ia mūdus acceptauit ⁊ ritū pristinū dimisit. Aut igit̄ propter sufficientia miracula aut sine miraculo. Adāius aut̄ miraculū fuit si sine miraculo. ⁊ per hoies simplices ⁊ impotētes procurari potuit. et hec fecerūt xp̄iani non alios occidēdo. sed mortē ab alijs equanimiter tollerando. Constat igit̄ modis omnib⁹ fidē xp̄ianorū stupēdis miraculis esse fundatā. Legē etiā mahumeti nullo fulciri miraculo nec indiguit. Adaxime quantū ad carnales hoies ⁊ mūdanos. Alij vero. s. intel ligentes litterati ⁊ v̄tuosi viri. ei nullaten⁹ adhibēt fidē.

Octauū capitū. ostēdit. q̄ alchoranū non est lex dei quia irrationabilis.

Qtauo considerandū est. q̄ etiā sine om̄i miraculo lex mahumeti posset acceptari a mūdō ⁊ affirmari q̄ esset lex dei. dū modo esset rationabilis. est aut̄ oīno irrationabilis. ⁊ ratione ministri. ⁊ ratione sui. ⁊ ratione operis. ⁊ ratiōe finis. Pr̄mo igit̄ patet q̄ est irrationabilis ratione ministri. est enī omnino irrationabile q̄ lex tā sc̄tā (sicut ip̄i asserūt. q̄ alchoranū sit recte sermo dei) sit ministrata per tan sceleratū hominē. raptorē. adulterū. incestuosum. homicidā ⁊ alijs peccatis obnoxiiū. Que oib⁹ vitā ipsius sciētibus patent. Et respōdēt sarraceni q̄ dauid cōmisit homicidiū. pariter ⁊ adulteriū. ⁊ moyses fuit homicida. ⁊ tamē vterq̄ ip̄sorū legitim⁹ dei propheta fuit quam vis aliquādo pctōres fuerit. sic ⁊ mahumetus potuit esse verus dei p̄pheta. quāuis aliquādo fuerit peccator. Sed hec responsio nō valet. nā moyses ⁊ dauid fecerūt penitentiā de peccato ⁊ hoc inuenit̄. Dauid enī dixit suā culpā ⁊ se grauit̄ afflixit ⁊ veniā meruit. vñ postq̄ dixit peccauit; dixit ei

natham ex ore dei. Et dñs trāstulit peccatū tuū. Sed de mahumeto nō inuenit̄ q̄ dixerit suā culpā. vel q̄ fecerit penitentiā. quā potius addidit sup peccato blasphemā. cōfirmando illud per legē iniquā. Nam sicut certū est oibus sarracenis. mahumetus diligebat quādā dictā mariā iacobinā. q̄ presentauerat ei macōques rex iacobinorū. due aut̄ ex vxoribus mahumeti. s. vna dicta a iesse filia hebiberer nobiliss̄ima int̄ eas. ⁊ haassa filia homar moriebanē zelotipia. Que cū die quadā intrarēt ad eū: inuenerūt dictū mahumetū cōcubētē cū dicta maria ⁊ dixerūt ei Decet ne sic facere. p̄phetam. Qui erubuit ⁊ iurauit se de cetero non cognosciturū eā. Sicq̄ placate sunt ad iuramentū eius. Lūq̄ modicū tēpus p̄transisset nō potuit abstinere ab ea. ⁊ fecit de hoc legē quasi ex ore dei reuelantis sibi. ⁊ tūc induxit sententiā in alchorano in capi. elmearrē. q̄ interpretat̄ vetatio v̄l anathemas q̄ dicit sic. O p̄pha quid petis q̄ deus cōcessit tibi. Placari vxores tuas ex postulas. Nam legē posuit vobis deus: ut soluatis iuramēta v̄ra. sic deiurauit. ⁊ iterū cognouit illā et dixit q̄ deus dispēsauerat cū eo in iuramento. et sup hoc testes sunt michael ⁊ gabriel. Et dixit illi vna de vxoribus. O mahumete deus festinauit in tuo desiderio. Voluit p̄ hoc dicere. forsitā deus in scellere tuo se appropinquit incestus. ⁊ addidit. Nunq̄ deus p̄cepit tibi huiusmōi facere. cum etiā in te ip̄so hoc verboten⁹ detesteris. forsitā querit deus te placare pro huiusmōi ⁊ appropinquet tibi. Ipse vero duabus vxorib⁹ totū legit q̄ sequit̄ in capitulo. vetatiōis. ⁊ ait quasi ex p̄sona dei. Penitemini corā deo quia dclinauerūt corda v̄ra. quasi dicat: de hoc q̄ calūpniare sunt eū de incestu. sequiturq̄ cōtinuo. Si forte de⁹ vos repudiauē detq̄ provobis vxores meliores vobis sarracenas. fideles. locupletes. penitētes. adorātes. laudātes. agiles. ac v̄gines. q̄ audietes dixerūt. penitem⁹. Simile fecit quādo accepit vxorem zeid nutricij sui. dixit sententiā q̄ est in capitulo. elliazeb. q̄ deus dixit ei. Tu celas in anima tua q̄ deus propalat. et formidas homines. sed iustū est q̄ deū formides. Lū enī re-

spuit eam zeith: maritauimus eam tibi o mahumete. Et dixit ei zeith. Nūquid duxisti eā nuncie dei? respōdit. Uebti bi. Deus maritauit eaz mibi. Que postea iactabat se. q̄ de^o maritauerat eā. illas ⁊ alias parētes earū. Ecce palliauit minus per mai^o. Nā sic idē mahumetus dicit. nullū est mai^o peccatū: quam imponere deo mendaciū. Preterea. Si aliquod peccatū esset tollerabile in propheta: minus videtur esse tollerabile: q̄ sit lubricus et immūsus. Cum spiritus sanctus in actu venereo nō tangat corda pphetarū. sicut dicit hieronym^o. Et philosophus dicit. q̄ in actu illo impossibile est hominē intelligere. Est ergo omnino irrationabile: ut minister ⁊ ppha legis tāte salutis (ut dicūt sarraceni) sit homo carnalissim^o ⁊ imūsus. Qui etiā de hoc se iactat. q̄ tāta sit ei vis ⁊ facultas libidinis data in agēdo: quāta q̄ draginta hoib^o. cū tamē eū de^o priuauerit fecūditate filiorū. Nāz vnā solā filiā legir^o habuisse. Nō est igit lex ista rationabilis ex parte ministri. tū quia sceleratus ⁊ carnalis. tū etiā qz ita iustus ⁊ incertus. Nā ipse testat in alchorano. q̄ nescit quid erit de ipso. vel de sarracenis. Et etiā nescit. vtrū ipse vel ipsi sint in via salutis vel nō. Nec etiāz rationabilis est lex ip̄a ex parte sui. tū quia sicut ipse expresse dicit: non est in mūdo qui alchoranū intelligat. Et quō mandauit deus q̄ seruet: si nō dedit q̄ intelligat? Nō est etiā rationabilis ex parte documentorū q̄ cōtinet. Nā sicut dicit in multis locis q̄ deus mādauit angelis: q̄ adorarēt adā. Et q̄ noluerūt: facti sunt demones. Qui autē adorauerūt: remanserūt angeli. Et quō deus mādasset ydolatriā. ⁊ ut alijs dedissent honorem: q̄ soli deo debet. Itē non est rationabilis ex parte documentorū. Nā illud qd̄ est in lege illa maxime ⁊ solū necessariū est (sicut ipsi dicūt) q̄ pronūciēt. Nō est de^o nisi deus ⁊ mahumetus est nūcius ei^o. Addūt etiā q̄ deus est magnus. Sed q̄ annūciatio est ista: Nō enī aliquis ratione vtens dicit. q̄ deus sit paruus. Preterea. Ista expositio. Nō est de^o nisi deus: est vera per se. ⁊ anullo ei cōtradictif. siue sit vnus deus: siue etiāz essent plures dij. Est enī vera talis replica

tio de omnibus. quia non est angelus nisi angelus. non est homo nisi homo. non est asinus nisi asinus. quia bos et canis non est asinus. Ista vero ⁊ mahumetus est nūcius dei: est valde dubitabilis. Que est igitur ratio diuisionis vni^o propositionis per se note. ⁊ alterius per se innote? Aut que virtus siue vtilitas hoc confiteri. ut quicūqz confitent hoc de necessitate saluent. Preterea. Mahumetus in lege sua dicit. q̄ homies oēs erāt vnū. et vna secta. ⁊ vnus ritus: sed de^o diuersificauit eos mittēdo diuersos pphetas. Sed hoc nec apparētia habet. quia de^o qui est maxie vnus. ⁊ maxime diligit vnitatē ⁊ salutē hominū: nō diuersificasset eos p tā diuersas sectas ⁊ errores ⁊ pditiones. sed hoc fecit inuidia diaboli: ⁊ malicia hominū ex permissione dei. ut quia noluerunt credere veritati: permittat eos subijci diuersis erroribus. Preterea. Mahumetus mādat in predicta lege quasi ex ore dei. q̄ occidant increduli. i. qui non sunt sarraceni. Quā tamē dicat de ipsis. q̄ nunqz possunt dirigi nisi a deo: et deus nō eos dirigat. Sed incōueniens est q̄ occidant pro eo q̄ nullo modo possunt aliud. Cum etiā si possent aliud: non deberent cogi. Quia deo non placent coacta seruitia. Hoc autem scilicet q̄ occidant. nisi credant. vel q̄ aliquo modo credere cōpellantur: etiā ipse mahumetus (qui precipit) irrationabile iudicat et incōueniens. Dicit enim in capitulo de iona. Si vellet deus: omēs homies crederent qui sunt in terra. et tu cogis eos ut credant. Et nemo potest esse fidelis: nisi ei largiatur a deo. De hoc etiam latius prosequemur infra in capitulo. x. Est etiam irrationabilis lex ip̄a de his de quibus tractat. Facit enim speciale capitulū de fornicā. ⁊ aliud de fumo. ⁊ aliud capitulū de aranea. Sed quare deus talia mandasset hominibus de fornicā. ⁊ fumo? Preterea. Lex illa est irrationabilis de lotionē quam mandat. Precipit enim q̄ quando volunt orare: lauent manus ⁊ cutū. ⁊ vētrē. et plātas pedū. et faciē. et brachia vsqz ad cubitū. Si autē nō iueniāt aquā: intigāt man^o suas in puluerē. Et postea fricādo man^o puluerosas per faciē: puluerizent faciē

suam. Hec quidē locio irrationabilis est. et magis esset ratio
nabile quod lauaret cor. iuxta illud ieremie decimo. Laua a ma-
litiā cor tuū. Puluerizare autē faciem: quod rationis potest
habere: ymo quāto lotio ē rationabilis: tāto puluerizatio
et fedatio est inconueniēs et irrationabilis. Maxime autē
videt lex ipsa irrationabilis de modo repudiandī vxorem.
Potest enim sarracenus repudiare et reconciliare vxorem
quoties ei placuerit vel displicuerit. Ita tamē quod post tertīā
repudiationē: nō potest eam reconciliare. nisi vnus alius car-
nalis cognoscat eā: et si cognosceret eā mēstruosā: oportet vt
cognoscat sine mēstruis. quod si etiā cognouit eā beretro nō be-
ne erecto: oportet vltius quod cognoscat eam bene rigido
membro. Unde quādo illi volūt facere talē reconciliationē
dant precīū vni ceco vel alteri persone vili: vt illā mulierē
cognoscat. et postea hoc publice testet. et dicat quod eā vult re-
pudiare. quod si fecerit primus potest eā sibi recōciliare. Aliquā-
do autē tantū sibi cōplaceāt secundi: quod nolunt separari. Et
tūc primus (amisso precio et vxore sua) spe frustatur. O lex
nō tam hominib⁹ quā bestijs ratioe carētib⁹ attribuēda.
nō deo quod disponit oīa rationabilē. Maxime autē irrationa-
bilis est lex ipsa ex parte finis et premiij quod pmittit. Dicit
enim per totū alchoranū. quod beatitudo sarracenoꝝ est habe-
re ortos irriguos: et vxores et concubinas. multas puel-
las verecundas et pulchras. vestes purpureas. ciphos au-
reos et argenteos discurretes p mensas: comestibilia opti-
ma. Hec maxime cōnumerant in capitulo. arrahamē. quod in-
terpretat miserator. In libro autē de doctrina mahumeti quod
ē magne auctoritatis exposuit ordinē comestionū. Et dicit.
quod primū ferculū quod preponet: ibi ē iecur piscis. albebuch. ci-
bus sūme delectabilis. Et postea succedēt fruct⁹ arborū
Et infra in eodē. cū quererent ab eo si luxuriabunt. Respon-
dit. quod nō esset beatitudo si aliq̄ delectatio deesset ibi. ymo cū
eta esset frustra: nisi et voluptas luxurie sequeret. In h̄ autē
est tota intētio alchorani et toti⁹ secte sarracenoꝝ. quod beatitudo
cōsistit p̄cipue in actu gulae et luxurie. et ista nō dicit quod si p̄ simi-

litudinē vel exēplū sic etiā in sacra scriptura fit mētio de ci-
bo et mēsa in vita btā. Nam de vera beatitudine et de visioe
dei. et perfectioe aie. nullā omnino mētionē fecit mahumet⁹.
Et nec desiderauit neq̄ apprehēdit ea. Sed sola quod desidera-
uit promisit. In hoc enī aptissime ostēdit se esse contrariū xp̄o
et oībus p̄ph̄is et oīb⁹ philosophis: et oībus ratione vtētib⁹
qui oēs cōmuniter cōcordāt. quod vltima hoīs felicitas sit in-
cognitionē dei. iuxta illud quod dicit ioh̄. xvij. Hec est vita eter-
na vt cognoscant te solū verū deū. et c. Et aristot. dicit in. x.
ethico. et in. xij. methaphi. quod vita que est secūdu intellectū est
optima. Igitur gulosa et luxuriosa est pessima vita. quod impedit
bonū intellectus. Sed quia ipsi sarraceni nō recipiūt acto-
ritatē sacre scripture: nec etiā philosophoꝝ p̄pter rationes
supradictas. in capitulo p̄mo recurrendū est ad rationē quā
ipsi licet irrationabiles totalī negare nō possunt. Sicut igitur.
ratio actoritas sine qua nihil valet actoritas. et ostēdetur quod
neq̄ in actu gulae neq̄ in actu luxurie est felicitas hoīs. nec
illa etiā erunt ibi. Constat enī quod cibos ad hoc sumim⁹ vt cor-
ruptio quod possit accidere ex consūptioe naturalis humiditatis eui-
retur. Et etiā ad augmentū. sed ista duo non erūt ibi. nā oēs
in debita quātitate resurgēt. nec amplius poterūt mori. nec
aliquo mō deficere. Nā sicut dicit mahumet⁹ in sua doctri-
na. Postquā omnia mortua fuerint deus occidet mortē. et po-
stea resurgēt i mortales et integri. Ergo cibi sumptio nō erit
necessaria aliquo mō. Et eodē modo vsus venereoꝝ. quod nec
nūc est necessari⁹. nisi ut cōseruet in sp̄e: quod nō pōt cōseruari
in indiuiduo. Adhuc hoīes resurgētes in perpetuū viuēt. er-
go si cibos semp vterent in infinitū angebunt eorū corpora.
aut erūt ibi egestiōes et alie feditates ut tūm resoluat quātū
cōuertit quorū vtrūq̄ est in oueniēs. Ad h̄ rīdet mahume-
tus i libro de sua doctrina dicens. quod nō erit ibi egestio sordidū
sed purgatio p sudorē. et ponit exēplū de puero in vtero ma-
tris qui ut dicit nutrit⁹ et nō egerit. sed exēplū et ratio ei⁹ nihil
soluit sicut patet inspicīeti. nā quedā sunt de perfectioe imper-
fecti que in re perfecta essent imperfectio magna. Amplius

Si usus venerorū esset sibi. nisi esset frustra: sequeretur etiam
quod erit hominū generatio sicut et nūc. Adulti ergo homines
erūt post resurrectionē: qui ante resurrectionē non fuerunt.
Frustra igitur tantū differtur resurrectio mortuorū: ut omēs
simul vitā accipiāt qui eandē habēt naturā. Preterea. Si
beatitudo est in luxuriando. in habendo multas vxores: illi
qui post resurrectionē generabunt: non poterūt esse beati
nisi accipiant multas vxores. Non poterunt autē accipere
nec miseras nec felices. ergo oportebit quod expectēt quousque
nascent alie plures. Et sic oportebit quod nascent multe femi
ne et pauci viri. et sic breui tēpore erit regnū feminarū. Pre
terea. Si post resurrectionē erit hominū generatio. aut igitur
illi qui generabunt iterū corruptentur. aut in corruptibiles
erūt et imortales. Si autē non erunt corruptibiles: sequen
tur in conuentia. tū quia erit multitudo infinita. tū quia quo
rum erit similis generatio: nō erit similis generatiōis termi
nus. Homines enī per generatiōē quā est ex semine: nūc quī
dem cōsequuntur corruptibilem vitā. tunc autē imortalē. Prete
rea. Omne generabile est corruptibile. Quā generatio et cor
ruptio sint contraria: et circa idē. Sic autē homines qui tūc
nascent: corruptibiles erūt et morientur. Et si iterato non re
surgunt: sequetur quod eorū anime perpetuo remanebūt a corpori
bus separate. Quod est incōueniens: cū sint eiusdem speciei cum
animab⁹ hominū resurgentiū. Si autē et ipsi resurgent: debu
it etiā eorū resurrectio ab alijs expectari. ut simul omnib⁹ qui
naturā participāt: beneficiū conferat resurrectionis. Pre
terea. mahumetus vnā tantū ponit diē resurrectionis. et vnā
resurrectionē. scilicet in fine mundi in diē iudicij. de resurrexione
autē illorū. vel de generatiōe: nullā omnino mentionē facit.
Preterea. Nō videtur aliqua ratio esse quare aliqui expectē
tur ad simul resurgendū si non oēs expectent. Si quis autē
dicat. quod resurgentib⁹ erit usus ciborū et venerorū non pro
pter conseruationē vel augmentū corporis. nec propter con
seruationē speciei vel multiplicationē hominū: sed solū pro
pter delectationē quā in illis actib⁹ existit. nec aliqua delecta

tio hominib⁹ in vltima remuneratione desit (sicut expresse
dicit mahumetus in libro de sua doctrina.) patet quidē mul
tiplicit̄ hoc incōueniēter dici. Primo quidē: quia vita re
surgentū ordinatio erit quā vita presens. In hac si quidē vt
ta in ordinatū est et viciosum est: si quis cibis et veneris vt
tur propter solā delectationē. et non propter necessitatē sustē
tandi corporis vel prolis procreande. Et hoc rationabiliter
Nam delectationes que sunt in premissis actionibus: non
sunt fines actionū. sed magis ecōtra. Natura enī ad hoc or
dinatū delectationes in istis actibus: ne animalia propter la
borem ab istis actib⁹ necessarijs nature desisterēt. quod con
tingeret: nisi delectatione prouocarent. Est igitur ordo prepo
sterus et indecens si iste operationes propter solas delecta
tiones exercent. Nullo igitur modo hoc in resurgentib⁹
erit. quorū vita ordinatissima ponitur. Non erit igitur in
futura felicitate usus talium actionū. multo igitur min⁹ in
talibus est futura felicitas. alias enim quid prohibeat ani
malia bruta esse felicia. que in predictis actionib⁹ nobiscum
cōmunicant. Preterea: si in istis actibus erit vltima homi
nis felicitas (vt mahumetus expresse videtur dicere.) quid
ergo oportet nunc abstinere ab istis et non magis die ac no
cte luxuriari et comedere: ut et hic etiā felices simus. Sed a
pud omnes homines etiā apud sarracenos reputatur vir
tuosius abstinere ab his. et ipsi etiam habent viros contem
platiuos: et continentēs quos maxime laudant. Sed quia
stulticia est cum homine qui omnino ratione caret. multū ra
tionabiliter loqui: liceat nobis stultizare cū his et dicere. Si
in his actibus est vltima felicitas hominis. quid faciet aīa
separata ante resurrectionē que nec comedere nec luxuria
ri poterit: nec etiam angeli vnquā poterunt esse felices: quia
istis omnino carent. Preterea. Si in habendo multas vx
ores et infinitas concubinas: et adolescentulas: est vltimo
rum viroꝝ felicitas. Mulieres nunquā poterunt esse fel
ices nisi habeant multos viros. Sed rursus. quomodo po
test esse beatus. cui⁹ vxor habet multos viros? Erit igitur. aut

mulier felix et viri infelices: aut vir felix et mulieres et adole-
scentule eius misere. Sed quod potest esse beatus cuius tota familia
est misera et infelix. Rationabilius est dicendum quod omnes tam vi-
ri quam mulieres eorum infelices erunt et miseri. Hec quasi per dis-
gressionem hic dicta sufficiant. ad ostendendum quod lex ista est irra-
tionabilis ex parte finis et premii quod promittit. Est etiam irratio-
nabilis ex parte multorum aliorum quam in lege illa continentur. sicut
sibi frequenter inducit quod deus iurat per verbum fidelem. et quod deus
iurat per ficetum et oliuetum. sicut expresse patet in capitulo. el-
tyim quod interpretatur. ficus. homines autem per maiorem sui iurant:
ut per deum vel per sanctos. deus autem quia maiorem non habet
per quem possit iurare consuevit iurare per semetipsum. sicut di-
xit ad abraham. ut habetur in gene. quod autem iuret per ficetum
et oliuetum frivolum videtur et omnino irrationabile.

Capitulum nonum quod lex sarrace-

nonum non est lex dei quia continet falsitates apertas.

¶ Non considerare oportet quod lex ista non sit lex
dei quia continet falsitates apertas. Deus
enim est prima et summa veritas a quo non po-
test dici aliqua falsitas. In alchorano autem
dicitur in capitulo. ione. dic quis diligit verita-
tem: et respondit. dic deus diligit veritatem: et qui
diligit veritatem est veritas et convenit imitari eum: et post. Cer-
te non convenit legi dei ut dicatur aliquid sine deo. sed falsum
et mendacium dicitur sine deo. Nam sicut dicit augustinus. si in eu-
angelio inveniret una sola falsitas eadem ratione totum euangelium
suspectum haberet et reputaretur falsum. alchoranum autem mul-
ta continet vera que habentur in euangelio et lege et prophetis.
sed ipse mahumetus de suo tot manifeste falsa intersit. quod
totum vere suspectum et falsum reputari debet. et opus illius qui
mendax est et pater eius. ¶ Reducunt autem principales falsi-
tates eius ad decem genera. Dicit enim falsa de se ipso. De
christianis. De iudeis. De apostolis. De patriarchis. De demoni-
bus. De angelis. De virgine maria. De christo: et de deo. De

se quidem dicit. quod est finis et sigillum et silentium omnium propheta-
rum. Et mandat quod occidat quicumque post ipsumasseruerit se esse
prophetam. Sed nunquam. abbreviata est manus domini. quod non possit
post eum alteri dari spiritus prophetie. Et quidem non solum christiani et iu-
dei. sed etiam sarraceni dicunt. apud eos multos fuisse post eum:
qui habuerunt spiritum prophetie. et etiam receperunt in balda-
cho prophetam quandam qui vocabatur solen. quod interpretatur sca-
la. quem tartari occiderunt. et cum eo sarraceno-
rum multitudinem non parvam. De se etiam dicit et lactat se quasi ex persona dei: quod si con-
gregarentur omnes homines et omnes angeli vel spiritus: non
possent facere tale alchoranum qualem est iste. Aut enim ipse intel-
ligit. quod non possunt facere: et cum adiutorio dei: tunc est manife-
sta blasphemia. Aut intelligit quod non possunt facere sine dei ad-
iutorio: et tunc vana assertio est: quod hoc est per se notum falsissimum
De christianis autem dicit. quod ipsi dant deo participem. quod manifeste fal-
sum est. Dicunt enim christiani per totum mundum. quod deus est unus et
simplicissimus. Preterea. Dicit in capitulo. del tenbe. quod
interpretatur penitentia. quod christiani deificat episcopos suos et
pontifices et religiosos. quod falsum est. Hoc autem dicit mahu-
metus sicut ignarus lingue. Nam christiani. chaldei. et omnes orientales
christiani. vocant episcopos et religiosos (causa honoris)
raban. quod interpretatur magister vel maior meum. in lingua ve-
ro arabica. rab. est nomen dei. quod interpretatur dominus absolute. et
de solo deo intelligitur. sic etiam apud nos: quoniam dicimus. theos.
Credidit igitur mahumetus: quod christiani vocarent eos deos. Pre-
terea. ipse dicit de christianis. quod deificat maria. et inducit in ca-
pitulo. elmeyde. quod interpretatur mensa quasi si christus se excuset apud
deum: quod non dixit mundo quod mater sua esset deus. Et certe neque
christiani dicunt. scilicet quod beata maria sit deus vel dea: sed dicunt quod fuit
purissima mulier. Nam euangelium eam non deam vocat vel ange-
lam sed mulierem. Preterea. Ipse inducit in capitulo. elmey-
de. quod interpretatur mensa. de christianis et etiam de iudeis. quod ip-
si non sunt filii dei nec amici dei. quod probat per hoc quod affli-
gunt (ut dicit) pro peccatis. Sed ista est manifeste falsa. Nam
multe tribulationes iustorum. Et sicut apostolus dicit ad he-

breos. Flagellat deus oēm filiū quē recipit. alias tñ et iusti
z impij flagellant a deo. Nā et ipi sarraceni grauissime fla-
gellati sūt a tartaris q legē nō hēnt. De iudeis aut dicit pre-
dictus mahumet⁹ in ca. del tenbe. qd̄ interpretat. premia. q
ipsi deificāt. eleazar. z dicūt q ipse est dñs. i. filius dei. Hoc
aut est manifeste falsum. qz iudei nullū hoīem deificant ne c
dei filiū dicūt. Preterea. in ca. elnasa. qd̄ interpretat multe
res dicit. q ipi iudei dicūt. q occiderūt xpm̄ iesum filiū ma-
rie nūciū dei. hoc est expresse falsū. Nō enī iudei dicūt iesū
xps̄ filiū dei: nec eū fuisse nūciū dei. s; malū hoīem: z asserūt
se occidisse eū pro pctō blasphemie. De apostolis aut dicit
in capit. amrā. q fuit pater moyssi. q ipsi protestati sunt z os-
xerunt xpo. q ipsi erāt sarraceni z immitatores legati vel nū-
cij. i. mahumeti. Hoc expresse est falsum. Nā xps̄ z apostoli
fuerūt ante mahumetū sexcētis annis. Mahumetus autē
surrexit tpe eraclij q incepit regnare anno dñi sexcentissimo
o ecimo. Unde nō dū sunt septingēti anni. q mahumetus fu-
it. Et sunt mille ducenti z amplius q fuerūt xps̄ et apli. Et
quomō potuerūt xps̄ z apli esse sarraceni z immitatores ma-
humeti? Cui ex pte dei preceptū ē (sicut ipse in alchorano di-
cit in ca. eltannar). q sit sarraceni⁹ p̄mus. Sarraceni⁹ er-
go incepit a mahumeto. Apli ergo neq; immitatores potue-
rūt esse illi⁹ quē precesserūt sexcētis annis. vel si ipsi fuisset
sarraceni: ipse nō potuit esse prim⁹. De patriarchis aut idem
asserit mahumat⁹. Dicit enī in plurib⁹ locis in alchorano. q
Abrahā. ysaac. z Jacob. z filij eorū fuerūt sarraceni. Idem
aut dicit de Noe. s. q fuit sarraceni⁹. z q p̄pterea venit dilu-
uist i mūdo qz ipse p̄dicabat hoibus q fierēt sarraceni z ipsi
renuerūt. Istud aut apte falsū est. Quomō enim noe potuit
eē sarraceni⁹: q p̄cessit mahumetū p̄ duo millia z qngentos
annos? Cū ipse mahumet⁹ dicat: se fuisse primū sarraceniū de
mūdo. Nec possūt dicere sarraceni. q abrahā z noe fuerūt
sarraceni. qz de ipis nati sūt sarraceni. Hec enī expositio est
cōtra alchoranū vbi dicit. q abrahā nō fuit xp̄ianus. et non
fuit iude⁹. s; sarraceni⁹ purus. Cōstat enī. q sicut de abrahā

nati sūt ipi sarraceni: ita de eo et de noe nati sūt iudei z xp̄ia-
ni. Dicit etiā sarraceni. q de⁹ p̄misit mahumeto. q nullus
intraret paradysū aī ipm̄. Et post hoc assumpsit eū dñs z du-
xit in paradysū. z vidit viros z mulieres plures z ait. Quid
est dñe? Et dñs ad eū. Nō mireris qz isti sūt imitatores tui
Cōstat aut q nō potuerūt esse immitatores mahumeti: nisi
p alchoranū. qd̄ tñ nō fuit reuelatum ante tpa mahumeti. si-
cut in plurib⁹ locis alchorani dicit. Et maxime in principio
eius dicit. Huius aut fictiōis falsitatē qlibet sapiēs potest
aduertere. Et ideo nō insisto. De demonib⁹ aut: est aut in al-
chorano speciale capitulū. vbi expresse dicit. q demones in
magna multitudīne audierūt alchoranū et letati sūt. et testa-
ti sūt q p ipm̄ poterāt saluari. z dixerūt se esse sarracenos z
saluati sūt. Hoc aut quantā falsitatē contineat: nō opus est
ostēdi aliquo argumēto. De angelis aut dicit in plurib⁹ lo-
cis. q adorauerūt adā. z q oēs adorauerunt nisi diabolus.
Preterea. Dicit idē mahumet⁹. q qñ ipse iuit ad deū cū ga-
briēle: vidit vnū angelū in celo. q erat maior toto mūdo mul-
tis mille vicibus. q flebat pctā sua. et ipse impetrauit ei ve-
niām precibus suis. Et multa alia falsissima. q̄ latius prose-
quemur in fine op̄is: cū dicemus visionē maxime fictionis
quā de se asserit. Preterea. videt de angelis expresse dice-
re. q sint corporei. Dicit enī in ca. gad. et in plurib⁹ alijs lo-
cis. q angeli fuerunt creati de igne. z homo de sceno. Dicit
etiā in alijs locis. q sint dīensione magni. sicut infra pa-
tebit. De virgine autē maria. dicit expresse in capitulo. am-
ram. q ipsa fuit filia amram. Amram vero fuit pater moy-
si et aaron. In ca. etiā. mariē. qd̄ interpretat maria: expres-
se dicit. q maria mater xpi fuit soror aaron. et q moyses et
aaron habuerunt quandam sororem que dicta fuit maria. z
fuerunt tres filij. amram. si cut patet p̄mo paralī. vj. ca. Sed
inter istam mariam. et beatā mariam virgīnē matrē domini
nostri iesu xpi fluxerunt anni mille quingenti. et prima ma-
ria mortua fuit i deserto. qñ moyses ducebat filios israel p̄
desertum ad terrā p̄missionis. et nōdū erat edificata roma.

q̄ postea fuit fundata tēpore ezechie regis iude. q̄ fuit post
per septingentos annos et amplius. Iesus autem xp̄s. fuit
post ezechia regem natus de virgine maria tēpore octauiani
imperatoris post septingentos ānos et amplius ab ezechia
Quo tēpore romani iā habebant monarchiā mūdi. et mitte
bant reges in iudeā. Unde et cōtestati sunt iudei. q̄ non ha
bebant regē nisi cesarē. Nota igit̄. q̄ sicut dicit augustin⁹
ll. xvij. de ciuitate dei. roma fuit edificata tēpore achaz. vel
secundū alios: tēpore ezechie. Habebat aut̄ populus isrl̄ in
terra promissiois septingētos decē et octo annos. Ex quib⁹
viginti et septē pertinent ad iesum nauē. ad tēpus aut̄ iudi
cum: trecēti viginti et nouē anni. ex quo vero reges ibi esse
ceperūt: trecēti sexaginta duo anni. a fundatione aut̄ vr̄bis
vsq̄ ad natiuitatē xp̄i: septingenti quinq̄ ginta duo anni: si
cut dicit paulus diacon⁹ in historijs romanorū. Permissit
igit̄ spūs sc̄t̄s mahūetū tā manifeste mētiri: talr̄ q̄ ois hō
aduerteret falsitatē. De xp̄o vero dicit idē mahūet⁹. q̄ ip
se nec de⁹ est nec filiū dei. et q̄ ipse xp̄us hoc de se nō dixit
sed apud deū se humiliter excusauit: q̄ hoc mūdo non dixē
rat. Istud aut̄ est manifeste falsum. Nā expresse scriptū est.
in euangelio. io. q̄ ipse dixit se esse filiū dei. et tūc iudei vo
luerunt euz lapidare quasi de blasphemia. Dixit etiā se esse
p̄ncipiū. quod proprie cōuenit soli deo. Et ait. q̄ si verba ei⁹
nollēt credere: operib⁹ crederēt. Ostensum est aut̄ supra in
tertio capitulo. q̄ sarraceni non possunt dicere q̄ euangeliū
sit viciatū. et etiā q̄ ipsum euangeliū qd̄ est apud nos tenen
tur recipere. et vetus testamentū. Ipse etiā mahūetus in
capitulo. elhabeaf. petit sibi ostēdi auctoritatē libri q̄ scrip
tus est ante alchoranuz. Preterea. dixit de xp̄o. q̄ ipse nec
crucifixus fuit nec mortu⁹. sed de⁹ in fine mūdi faciet eum
mori. et alia infinita falsa. quorū contraria expresse in euang
elijs et scripturis alijs cōtinentur. q̄ longū esset prosequi.
De deo vero simpliciter asserit. q̄ nullo modo potest habe
re filiū: q̄ nō habet vxorē. Et hoc pro efficaci argumēto fre
quētissime repetit. Hoc aut̄ argumentū simile est: ac si dice

ret. q̄ deus nō est substātia: q̄ nō habet accidēs. vel de⁹ nō
viuit: q̄ nō comedit nec respirat. Fatua aut̄ et fāstica ē ta
lis imaginatio: et hoīs intellectu et ratiōe carentis. Nō enī
xp̄iani dāt deo filiū tanq̄ ex muliere: s̄ sicut ē calor ab igne
splendor a sole. et verbū a dicēte. Que oīa: nasci vere et ge
nerari dicunt̄. et nō ex vxore. Filius enim est verbū. et splen
dor eterni patris. coetern⁹. et consubstāialis. et coequalis ei.
Sicut enī calor et splendor nō separant̄ ab igne: ignis trī cō
municat nobis suū splendorē absq̄ calore: vt lumē cande
le alij vero calores absq̄ splendore. sicut in ferro bene calefa
cto et nō candēti. sic et fili⁹ dei potuit incarnari absq̄ eo q̄
pater vel sp̄ritus sc̄t̄s incarnaret: licet in diuisa sint ope
ra trinitatis. Itē etiā. Filius dei q̄ est verbū dei. q̄ est splen
dor patris. potuit in creatura sensibili scribi: vt ab hoībus
legere et sensibiler eius opera viderent̄: et esse carne vni
tū: et carta idest caro scripta potuit lanari. verbum aut̄ dñi
manet in eternū. Sicut etiā rex q̄ mitteret verbū suū. et man
datū suū per regnū in carta scriptū: posset quidē carta cōbu
ri: sed verbū regis nō cōbureret. Dicūt igit̄ xp̄iani. xp̄m q̄
est verbū dei esse filiū dei. Et quasi hoc idē dicit mahūet⁹
de eo: licet nesciēs et n̄ intelligēs. Dicit enī in alchorano. i. c.
elnasa. qd̄ interpretat̄ mulieres. q̄ iesus fili⁹ marie est ver
bum dei: et sp̄rit⁹ ex deo. Quare ergo nō dicebat mahūe
tus. q̄ deus nō potest habere verbū. nec sp̄ritum. q̄ nō ha
bet vxorē. Querendū est igit̄ a sarracenis. q̄ querant a ma
hūeto (cū dicit q̄ xp̄s est verbū. et sp̄ritus ex deo.) vtruz
dicat de sp̄ritu et verbo accidētali vel essentiali idest incre
ato vl̄ creato. Si de accidētali siue creato: sic nō solū verbū
et spūs xp̄i ē a deo: s̄ verba etiā aliorū pphazū et aliorū bonorū
hoīuz. Et in hoc nō est magna comēdatio de xp̄o: quē mahū
etus intēdit singulariter et sup̄ oēs alios comēdare. Nec
ppter tale verbū et talē sp̄ritū deus de se pluraliter loque
retur. sicut in toto alchorano inducitur. Si vero dicat de ver
bo dei. et sp̄ritu increatorū essentiali: sic vtiq̄ nobiscū senti
unt. tā de incarnatiōe sua. quam de misterio trinitatis. Pre

terea. Dicit mahumet⁹ de deo in ca. elmsimint. q^d si haberet
filiū: totus mūdus esset in periculo. Esset enī inter eos scis
ma. Et hec suppositio est falsissima. Supponit enī q^d deus
nō posset habere filiū: nisi malū. et cōtumacē. et inobedientē
Et nos q^ddem dicimus. q^d fili⁹ dei est verbū. et ars patris. p
quē oīa operat. Verbū autē cōceptū et ars operatoris: etiā
in hoīe nūq³ discrepat ab intellectu cōcipiente: nisi forte ma
humet⁹ blasphemādo dicat: q^d deus a se metipso discordat
in suo intellectu. et sua cōceptio contra dicit ei. Preterea.
Mahumetus dicit in ca. elchzab. q^d deus et angeli ei⁹ orant
pro mahumeto. et pro alijs sarracenis. Sed dimittamus de
angelis. Deus autē q³ pro ipsis orat: quē orat angelos vel
hoīes. aut se ip³: Sed hoc est falsū q^d se ip³ orat. Maxime
autē scōm mahumetū. q^d negat incarnationē verbi. neq³ in di
uinis ponit distinctionē aliq³ ruz psonarū. Ponit etiā mul
ta alia falsa. et impossibilia sicut in ca. elhastiar. dicit q^d si ex
pte dei. Si missem⁹ hūc alchoranū sup vnū mōtē: videres
eū cōcisū pre deuotiōe et timore dei. Et in capitulo. elheymar
q^d interpretat luna dicit. q^d luna fuit fracta. Et multa alia q^d
longū eēt enumerare. Vnū manifestū pōt eē oībus sapiētib⁹
q^d lex illa nō ē a deo: q^d totz tā patētes otinet falsitates. Pre
terea. Inueniunt q^daz absona: q^d sarraceni p certo asserūt
et trahunt de alchorano p expositiōes. Habent autē exp³se
illū narrationū mahumeti. et de multis hīc pauca referā. V
nū dicit q^d celū creatū fuit de fumo. et fum⁹ de vapore maris
et mare de mōte quodā q^d vocat. caf. q^d cigit totū orbē. et susti
net celū. Dicit etiā. q^d sol et luna erāt eqlis luminis et virtu
tis. et nō erat dīstinctio inter diē et noctē. Quadā autē vice vo
labat gabriel. et accidit vt ala sua tāgeret lunā. q^d obtenebra
ta ē sicut mō cernim⁹. Preterea. Dicit. q^d nat⁹ ē sus de ster
core elephātis. et mus de stercore porci. et cat⁹ de frōte leonis
Q^d narrat in hūc modū. Nā cū eēt noe in archa cū filijs et
aiālibus: q³ ibāt ad secreta nature: inclinabat archa. et ma
xime q³ ibat elephas. Et cum vehemēter timerēt: cōsaluit
noe deū. Quisq³. Vade et iclīna culū ei⁹ ad foramē stercorea

rie. Et fecit sic. Et stercoiz auit: et natus est sus grādis satis
Lū autē rostro fossorio grolaret feces (vt solet:) natus est
mus. et cepit rodere tabulas arche. Et tūc maxime timuerūt
Et subito dōno: noe percussit leonē in frōte. et egressus est cat⁹
p nares eius. Et hec est causa (vt dicit:) q^d re caro porci est il
licita. Dicit iterū in eodē. q^d deus in fine mūdi occidet oēm
creaturā. etiā angelos et archāgelos. et nihū remanebit viuū
nisi deus et mors q^d est q^ddam angelus q^d dicit adziel. Et tūc
precipiet de⁹ adziel: q^d occidat se ip³. Quo facto: dōns insul
tabit voce grādi. et dicet. Vbi sūt satrape mūdi. et pncipes
Et post hec resuscitabit oīa et c. Ipse etiā mahumetus fecit
librū: vbi scripsit duodecim millia verba stupēda. Et cum
admirantes quererēt: vtrū oīa illa essent vera: respondit. q^d
solū tria millia veritatē habebāt. alia vō oīa falsa erāt. Lū
igī in predicto libro aliqd falsitatis deprehēdit: dicit sar
raceni. q^d hoc dixit mahumetus. s. q^d nō erāt oīa vera. et istd
est de illis. Residuū vero totū semp in suo robore pseuerat.
Ita etiā credo q^d faciūt sarraceni de alchorano: q^d licet i eo
multa falsa et mēdacia deprehendant: tū ppter q^dā vera q^d
cōtinet quasi verbū dei ab eis collitur. Et super⁹ dictum
est: q^d si in euangelio vnum solum verbum inueniretur: (q^d
quidem absit de euangelio vt dicit augustin⁹.) causa iusta
esset: q^d totum euāgelium friuolū reputaretur et vanū. Ego
autem pro certo comperi. q^d maxime litterati et sapiētes in
ter sarracenos: dictis alchorani nō adhibent fidē. sed fictio
nem doctrine aduertunt. Lūius q^ddem signū est: q^d ipsi cuz
alijs sapientibus renuunt publice disputare (sicut experi
mento ego pbauī.) et ipsum alchoranū nollūt adduci in pu
blicū. Dolēt. n. vehemētissime: cū ab alijs legūt. et nullo mō
volūt: q^d in linguas alias et lras trāsserat. Scim⁹ enī q^d verū
aurū. nec limā timet. nec peragonē nec etiā ignem. Et ideo
christiani quia de veritate confidūt. q^d fortissima ē. et manet
in eternū: libenter cū alijs nationibus de euangelio confe
runt. gaudentq³: cū ab alijs nationib⁹ legūt. et desiderāt: q^d
c iij

omnib' publicetur. et in linguas alias transferat. Et nō solū scripturis: sed etiā picturis et celaturis publice xp̄i passiōnē oñdūt. Quōd ab alijs natiōib' ludibriū et ignomia reputat

Decimū capitū. in quo ostēditur q' lex sarracenorum nō est lex dei: quia violenta.

Et de venientibus ab ipsa legem.

Decimo cōsiderare debem' q' alchoran' nō sit lex dei: q' est violēta. Et ut breuiter dicamus. Lex ista potest dici lex occisionis et mortis. non solū q' ducit ad mortē eternā: sed etiā quia cogit hoīes p' mortē et occisionē corpora: q' hoc credāt q' in ea dicit'. In alchorano. n. in capitu. albechera. q' interpretat' vacat. dicit' Quōd in lege dei nō est cōpulsio. et q' iā diffinitū est etiā ab initio. Nō est autē maior cōpulsio: q' p' occisionē. ergo lex illa q' per occisionē cōpellit: nō est lex dei. Ipsi autē sarraceni vocant eā anthonomatice. diuelleffalē. q' interpretat' lex saluationis. cū pprie (ut dictū est.) deberet dici lex dānatiōis et occisionis. Et hec sola via fuit accommodata tali legi. et tali legislatori: ut timore mortis corporalis consentirēt legi mortis eterne. sicut ecōtrario: xp̄iani contēnētes tēporalē mortē consequunt' vitā eternā. Videns igit' mahumetus. uel poti' alumn' suus. s. diabol': q' illa lex discordabat ab oī lege dei noua et veteri. et q' erat etiā dissona sibi ipsi. et q' sine miraculo. et sine rōne. et q' falsitates aptas otinet. et ex hoc debebat habere multos cōtradictores: dedit ipsi mahumeto cōueniens instrumētū. s. gladiū ad occidendū. Et ipse sup hoc dedit in lege mandatū: q' occiderent cōtradictētes et etiā nō credentes. Et ideo: nō iā in vno cap. dicit': sed in toto libro. quasi vniuersalit' mādat. Occidite. occidite. Et hec est plane via cōtraria xp̄o. q' mādat diligere inimicos. orare pro psequētibus. bene facere ledētibus se. Hic mahumetus fuit antixp̄i p̄cursor. q' filio pditiōnis viā p̄parauit in mūdo. Que via et modus. quantū sit irrationabilis: patuit super' in. viij. cap.

Nā sicut dicit aug': cetera potest hō (etiā nolens) credere aut nō pōt: nisi volēs. Dicit ergo ore eo q' cogit: credo. corde aut: minime credet. cū tñ dñs cor maxie requirat ab hōe iuxta illud. fili' prebe mihi cor tuū. Adduct' fuit ad mahumetū patru' ipsi': ut esset sarracen'. Qui ait. Quid nā erit sibi nō fecero: o fili' fr̄is mi'. Qui mahumet'. Interficiā te patre. Qui dixit. Nō pōt aliud esse: Nō inqt. Et ait. Sequere sup quo volueris. lingua tñ: nō corde. et hoc timore gladij domea etiā fili' cathedinaadi (cū compelleret) ait. Dñe. tu nosti. q' nō efficioz sarracen': nisi timore gladij. Etiā filius elbihasida timore gladij fact' est sarracenus. An lras misit ad mesques: q's mulier abscōderat inter capillos capitis sui nūciās ei aduentū mahumeti: ut cauerēt violentiā doctrine ipsius. Notādū est autē q' q' tuor sunt ptes tenentiū mahumeti errorē. Prima pars ingressa sarracenisimū est: illorū q' per gladiū intrauerūt: sic dictū ē. Et nunc filij eorum cognoscētes errorē respicerēt: nisi gladiū formidarēt. Alia et secūda est illorū q' decepti a diabolo: credūt esse vera q' falsa sunt Tertia est: illorū q' a pgenitorū errore discedere nollūt: s; dicit se velle tenere q' patres eorū tenuerūt. A quorū patru' potius recedūt sentētia: q' pro ydolatria qm tenebāt: mahumeti minus malā elegerūt sine dubio. Quarta pars est: illorū q' ppter laxiorē vitā in vxorū multitudīne. et alijs cōcessis licētis: istā infelicē vitā plus q' eternitatē alterius seculi dilexerūt. Et cū istis etiā cōsentirēt illi q' apud sarracenos: sapientes et litterati dicunt. nō q' credūt illā legē verā uel bonā esse simpliciter: sed quia vehemētia delectatiōis absorbet iudiciū ratiōis (ut dicit sapiēs) per quē modū etiā litterati multī xp̄iani nō seruāt legē euāgelij: quā tamē credūt simplicitē verā et bonā esse. sed poti' imitant' viā alchorani: quā tñ in veritate credūt fictionē esse. huius autē signū est in vtrisque quia cū aliqui sarraceni efficiant' xp̄iani: et alij xp̄iani efficiantur sarraceni: xp̄ian' nūq' efficit' sarracen' in morte: sed in vita. Sarracen' autē poti' efficit' xp̄ian' in morte: q' in vita. Igit' quilibet eorū magis eligit mori xp̄ianus: q' sarracen'.

nisi predicta violentia retrahat. Tria vero sunt expressa signa violentie legis predictae: absque eo quod dictum est, quod toties dicitur et mandat occidite. Unum est: quia mahumet⁹ dixit eis, quod tantum duraret lex illa: quantum duraret eis victoria armorum, et potentia temporalis. Sed certe, sicut dicit crisostom⁹, talis est veritatis natura: quod a multis in pugnata fortius inualefcit. Sicut e contrario. Falsitas promota per multos: in semetipso deficit. Veritas igitur non indiget fulcramento potentie temporalis, et maxime veritas domini quam manet in eternum. Lex enim christianorum tempore persecutionis, (quam duravit, ccc. x. annis continuis) maxime fuit promotam, et numero fidelium et euentia miraculorum. Secundum signum violentie predictae est: quia quando ipsi conveniunt ad predicationem: et ut lex exponat eis: magister sarracenorum (quod debet proponere verbum) primo denudat enses, et denudatum tenet in manu dum predicat, vel ponit in loco eminenti ad terrorem. Christiani vero dum predicant: non enses, sed crucem eleuant, ad ostendendum non signa violentie: sed innocentie, velut boves qui mittuntur a christo sicut oves in medio lupo. Tertium vero signum: est occisionis et violentie, quia ipsi soli sarraceni nutriunt assissimos occisores hominum quibus ex ipsa occisione activa et passiva permittunt vitam eternam, et mittunt eos per mundum: ut perditione occidant principes mundi. Nam huiusmodi assissini: habent castra et fortalitia sua circa montem libani, et sunt obediētes soldano babilonie qui est caput sarracenorum, et ipsi: ritu et lege sunt sarraceni, et non vocantur assissini a sarracenis: sed vocantur hysmahelite, quasi radix et stirps sarracenorum, et principales defensores: et conservatores legis mahumeti. Ad hoc enim singulariter instruuntur et nutriuntur: ut occisionem exercent, hoc scelus horret non solum christiani qui legem sanctissimam habent: sed etiam tartari, qui nullam legem se dicunt habere: nisi legem nature. Ex his igitur apte patet: quod lex sarracenorum est occisionis et violentie. Est autem violentum: cuius motus est ab extra: nichil conferente vim passivo: ut dicit aristoteles. Et ex consequenti patet: quod lex ipsa non est lex dei.

Undecimum capitulum ostendit

quod lex predicta est inordinata.

Undecimo considerandum est, quod alchoran⁹ non est lex dei: quia est inordinata. Quae cumque sunt a deo: ordinata sunt, ut dicit apostolus. Et hoc videmus tam in operibus nature: quam in scripturis sacris. Certissimum autem est non solum christianis: sed etiam sarracenis: quod lex moysi, et prophete et euangelium sint a deo. Hec autem omnia: ordinata sunt. Nam moyses ordinatissime incepit a creatione mundi, deinde persecutus est ordine temporis et historie totum pertheuicum. Alii etiam prophete ordinatissime processerunt, et ordine temporis, ostendentes quo tempore, vel sub quibus regibus, vel ordine historie vel a dominis semper ordine materie. Euangelium etiam ordinatissime procedit ordine temporis, et historie, et materie. Incipiens ab incarnatione et natiuitate christi, deinde de vita et doctrina et miraculis: postmodum de morte et resurrectione et de ascensione christi. In alchorano autem omnino nullus est ordo. Nec ordo temporis. Non enim dicitur sub quibus regibus, vel quo tempore. Nec ordo historie. Nam primum capitulum a quo incepit: dicitur rubrica vel apertio libri. In quo conuenienter sine dubio incepit ab oratione, et laude dei: sed immediate post breuem orationem profertur opus. Et est capitulum secundum de vaca rufa, quam immolauit moyses: cuius historia est in leuitico. Tertium capitulum est de familia amram, qui fuit pater moysi, cui multa de christo interserit, et dicit, Quod virgo maria fuit soror moysi et aaron. Et statim sequitur capitulum quartum de mulieribus, et sic de alijs, ita inordinate: quod non est homo in mundo qui posset de ordine historie et capitulorum reddere rationem. Nec ordo materie. Nam nunquam vnam materiam profertur ordinate, sed statim de vna materia se transfert ad alias omnino extraneas: recte sicut arrepticus. Nec ordo argumentationis, vel alicuius probationis. Sed tota doctrina est ex suppositione, et ponit vnam propositionem per se veram, et ex illa concludit quaedam aliam: quam nihil habet facere cum ea, sicut frequenter sine dicit, quod deus est excelsus, et bonus, et alchoran⁹ est lex

saluationis. et qd deus est deus. et qd nullus est alius deus: nisi deus. et mahumetus est propheta veridicus. Sed que est ista conclusio. qd mahumetus sit veridicus seruus dei: qd deus est deus. Et sicut in capitulo. elmeyde. qd interpretat mensa. dicit. Constituit vobis dñs domū elharā. i. vetatiōis hec est domus meche. et mēsem ieiunij sarracenissimi. et hoc vt sciatis: qd deus nouit q̄ in celis et q̄ in terris sunt. et deus est noscēs omne qd est. Sed qs vel fatuus dubitat: qn deus scit oīa. Sed esto qd dubitet. Qualis est hec cōsequētia. qd dom⁹ meche. et ieiunū mensis sarracenissimi faciat scire. qd de⁹ scit oīa. Frequētissime vero videt loq sicut somniator. Et maxime circa finē libri uident ei verba deficere. sicut in ca. elheaffarim. qd interpretatur heretici. dicit de verbo ad verbū. sic. O blasphemū: nō a dozo qd adoratis. nec vos a dozatis qd adoro. Vob lex v̄ra: et mihi lex mea. S; oīs heretic⁹ pōt illud dicere. vt p̄cīdat materiā inq̄sitiōis ad veritatē. Nec recollo me vidisse nec iuenisse in toto libro vnū argumentū recta positiōe. et cōuenienti ordine. Ordo autē verborū ḡmaticaliter et rethorice ē ibi pulcherrim⁹. Nā fere tot⁹ liber tūulus et rithmic⁹ ē. Nā multū gloriānt sarraceni de tā pulchro et ornato modo loquēdi arabice. Et ex hoc arguunt: qd mahumet⁹ fuit vere propheta. quia per se nesciuit set loqui tā ornate homo penitus p̄diota. Sed sicut visū est superius in ca. iij. nō est consuetudo dei loqui mundo vel p̄phetis suis perversus et rithmos. Sic ergo patet. qd lex ista nō est a deo. que nullum ordinē continet: nisi ordinē gramaticale et rithmicū qui deo nō competit.

¶ Duodecimū capitulū osten

dit qd alchoranus est lex mala.

¶ Duodecimo cōsideradū est: qd lex ista nō est a deo: qd est mala. De⁹ enī est sūme bon⁹. Optimi autē ē: optima adducere scdm dionisiū. ¶ Qd autē lex alchorani sit mala: patet per ip̄s alchoranū. Dicit. n. i. c. elhabaf. et i. c.

elgen. qd interpretat demones. qd ipse alchoranus placet demonib⁹ et in eo delectant. Demones autē sunt mali et deprauati in voluntate. quib⁹ non placet nisi qd malū est. igitur alchoran⁹ ē mal⁹. Preterea. Alchoran⁹ est causa oīuz malozū. ut occisionis. rapine. periurij. et huiusmodi. Que quidē mala alchoran⁹ non solū permittit sed et mandat. ut superius patuit: et maxime occisionē. Nec est excusatio qd mandat qd occidant increduli et non fideles. Dicit enim sine dubio. qd fideles non deberēt occidere fidelē. ipsos autē infideles precipit occidi: nisi soluant tributū. Ergo soluere tributū ē integra causa: qd occidant uel nō occidant. Preterea. Sicut in alchorano in plurib⁹ locis dicit. nullum esse maius malū q̄ imponere deo mendaciū. alchoran⁹ autē deo imponit multa mendacia. etiā preter illa q̄ dicta sunt superius in nono capitulo. de falsitatib⁹ quas continet. q̄ oēs redundāt in deū. Si enim alchoranus est sermo dei (ut dicūt) possum⁹ ostēdere plurima alia. Nā in capi. elēfaal. qd interpretat lucra dicit qd lucra sunt dei et nūcij. Et qd dent deo qntā partē de his q̄ lucrant. Sed nūquid deus est ista malus: qd pmittat rapinam ut inde cōsequat partē suā. s. quintā partē. An est ita pauper de⁹. qd nō habet unde alat paupes suos. s. viduas. pupillos et pegrinos de quib⁹ ibi loquit: nisi pmittat rapinā: ut inde lucret. Lerte iam fecit mahumetus deū cōsortē sibi in malo: qd nō pōt cōsortē habere in bono. Preterea. Licet alchoran⁹: aliquādo phibeat rapinā. uel piuriū. uel quedā alia mala: tamē ipsa phibitio est quedā permissio. Dicit. n. Ne faciatis talia et talia mala quia deo nō placēt. sed si feceritis: ipse est misericors et miserator. et indulgebit vobis de facili. De rapina autē nihil vnq̄ mandat qd restituat: nec ip̄i talē cōsuetudinē hnt. sed sufficit sarraceno qd in fine dicat. Nō ē de⁹ nisi deus. et qd mahumet⁹ est nūcius dei. sic superius patuit in. v. capi. De piurio vero exp̄sse dicit in ca. elmeyde. qd interpretat mensa. Nō imputabit vob deus fraudationē iuramenti. sed in odationē ei⁹ q̄ dicat. Periuriū nō obligat ad culpā: sed ad penā. Et postea subdit. Pro trāsgressiōe autē

eius: decē miserorū cibatio. seu eorū dē vestitio. aut vnins cā
ptiū redēptio. Qui autē hoc nō valet: trib⁹ vicib⁹ ieiunabit
Ex istis sequunt^r oīa mala. Nō ei timēt rape. v^l fraudare. nec
piurare. nec seruāt fidē. cū tamē xpīani teneāt q^d fides seruā
da est hosti z etiā in fideli. Habēt tamē sine dubio sarraceni
q^d dā genus iuramēti: q^d nō defacili frangūt. s̄ quo postea
videbit^r. Ad hūmet⁹ autē expresse dicit in capitu. elmetha
enem. q^d interpretat^r vetatio. Q^d deus dispensauerat cū eo
q^d nō seruaret q^d licite iurauerat. s. q^d nō accederet vltērius
ad quādā iacobinā q^d vocabat^r. maria. z sic piurauit De qua
dispensatiōe (ut dicit) testes sunt michael z gabriel. Est igit
tur hec lex mala. ex qua sequunt^r oīa mala. Est etiā mala. q^d
z tā magna mala z mendacia deo iponit. z p̄ter illa q^d octā sūt
alia multa imponit ei falsa z atua. Dicit. n. q^d de⁹ se excusat
quare misit nūciū mahumetū hominē: z nō misit poti⁹ ange
los. Et ait. Q^d deus dixit. q^d misisset angelos: sed ipsi nō po
terāt ire securi per mundū. Sed nūquid mahumet⁹ ibat per
mundū securior q̄ angel⁹ i: q^d si per angelos itelligit bonos
z pacificos hoies: adhuc nō esset dubiū q^d boni z pacifici ho
mines securius vadūt p mundū quā malī. Inducit etiā deū
frequēter loquentē z dicētē. q^d ipse nō creauit mundū pro lu
do. Sed q^d fatu⁹ deo iponebat. q^d ipse trufatiue creasset mū
dū. Itē q^d mahumet⁹ erat hō carnalissim⁹ z frequētissime in
tendebat opi luxurie. In capi. elmir el hacab. inducit deū lo
quentē. q^d nō intrēt domū nisi inuitati z vocati: z nisi p strepi
tū de foris. Et sequit^r quasi ex ore dei. Et cū intraueritis et
comederitis: exite z nollite stare ad dicendū historias: quia
molestū est pphē. z verecūdat^r dicere: sed de⁹ nō verecūdat^r
dicere veritatē. Et breuiter qcqd voluit facere vel q^d fieret
ei: totū imposuit deo. q^d mandabat q^d ita fieret. Et ex hoc se
cuta sunt oīa mala quasi ex actoritate legis. s. q^d occideret.
q^d raperet. q^d adulteraret cū vxore zeith. q^d incestū cōmitte
ret cū maria iacobina. q^d piuraret. nec fuaret fidē in pmissis
Est igit^r h lex mala: q^d diabolo (q^d mal⁹ ē) placet. z q^d ad ma
la iducit. q̄ nō est a deo q^d ē sūme bon⁹ z a quo nō ē nisi bonū.

Capitu. xiiij. i quo ostēditur institutio alchorani. z quis fuit actor z inuentor illius.

Am igit^r ostēsum sit: q^d alchoran⁹ qui est lex
sarracenoꝝ nō est a deo: cōsequēter inquerē
dū est d̄ discipulis mahumeti: z de institutio
ne alchorani p̄dicti. Et est sciēdū: q^d firmiter
a sapientib⁹ credit^r z rationib⁹ efficacib⁹ cō
probat^r. q^d p̄ncipalis actor ipsius alchorani
nō fuit hō: sed diabolus. q^d ex inuidia p̄pria. z p̄missione di
uina. p̄pter pctā populi p̄ualuit inchoare solēniter z effica
citer p̄ fidē anti xpī. Adēs igit^r diabolus: q^d fides xpī cres
cebat in partib⁹ ouētis. et q^d ydolatria deficiebat: am deu
cto cosdroe rege p̄sarū z medorū ydolatra. p̄ eraclū reg em
xpīanissimū. z q̄ ipse eracl⁹ destruxerat excelsā turri. quā ipse
cosdroe edificauerat ex auro z argēto z lapidib⁹ p̄ciosis pro
pter ydolatriā. z q^d crux xpī iam tantū erat p̄ eraclū exalta
ta. z āplius exaltāda: cū nō posset ipse diabol⁹ iā ampli⁹ defē
dere plures deos. nec totali negare valeret legē moyssi: z euā
gelii xpī. q^d iā diuulgatū erat p̄ mūdū: cogitauit p̄ fictiōez
legis q̄ i medie int̄ nouā z veterē d̄cipe mūdū. Et ad hoc exe
quēdū assūpsit quēdā hoiez diabolicū noie mahumetū ritu
ydolatrā. fortuna paupez. mēte sup̄bissimū. z maleficijs fa
mosū. Equidē libenti⁹ assūpsiss⁹ diabol⁹ hoiez bone fame:
si fuisset p̄missus. si ē libētius p̄mū tēptasset hoiez p̄ aliud
aial. in quo āplius ipsi⁹ malicia celaret q̄ per serpētē: si fuisset
p̄missus. Sed nō p̄misit diuina sapiētia: nisi ut talē assu
meret: z p̄ talē hoiez mūdū inuaderet. ut mūdus de facili ad
uerteret. q̄lis eēt lex data p̄ talē legislatorē. Deuicto igit^r co
sdroe per dictū eraclū. et reportata sctā cruce in hierusalēz
cū triūpho. āno dñi. dc. xxvj. eraclij autem āno. xv. surrexit
mahumetus arabs. qui primo ditatus per quādā vidu
am diuitem quā in vxorem acceperat. Postea factus prin
ceps latronum in tantam prozupit superbiām: q^d voluit fie
ri rex arabum. Sed quia ipsi non receperunt eum. eo q^d esset

genere et opinione vtilis: finxit se esse prophetam. Et quia episcopus
ticus erat. et ut firmiter creditur: arreptitius: et frequenter ca-
debat: dicebat. quod angelus ei loquebatur. et postea dabat quas-
dam responsiones. quas (ut dicebat) audiebat quasi per mo-
dum campanae. Et quia homo ydiota erat et sine litteris: de-
dit ei diabolus comites sibi convenientes. quosdam iudeos
hereticos et christianos hereticos. Adhesit enim ei quidam iaco-
bita nomine. baheyra. et fuit cum mahumeto: pene usque ad
mortem. Ferturque: quod mahumetus postea interfecit eum. Et quidam
iudei. scilicet phinees et abdai nomine. saloni. postea dictus abdal-
la. cognomine sellem: et facti sunt sarraceni. et quidam nesto-
riani: qui maxime conveniunt cum sarracenis dicentes. quod deus
non est natus de beata virgine: sed homo iesus christus. Et tunc
quidam composuit mahumetus per modum legis incipiens a so-
cijijs. quedam de nouo testamento. et quedam de veteri. nec tamen
tunc populus habuit alchoranum. Narratur tamen in eorum
historijs: dixisse mahumetum. Descendit alchoranum super me
in. vij. viris. et quicquid satis est sufficit. Dicunt autem hos
fuisse. naphe. et chou. homar. et homra. et elressar. et asser. et fi-
lius lietur. et filius amer. Dicemus ergo eis. si legerunt unquam
coram mahumeto. et dicit quod non. sed hijs coram senioribus et sic
usque ad mahumetum. Et certum est quod isti non concordant cum
senioribus prioribus in lectura quam nunc tenent. Quod probat.
Quia lectura prime partis contraria est parti secunde. quia de tem-
pore mahumeti nullus sciuit alchoranum: nisi abdalla filius
messeorith. et zeith filius tabeth. et ocanam filius offan. et hebi
filius cab. De alio filio abitaleb: quidam dixerunt sciuisse par-
tem: quidam non. Quilibet autem istorum statuit sibi alchoranum:
aliorum alchorano dissimile. et pugnauerunt contra se inuicem. non
recipientes que aliorum erant usque ad mortem. Et post mortem
populi discordauerunt in alchorano usque ad tempus merba
filij elhelre. qui composuit eis hunc alchoranum quem nunc habet
et combussit alios alchoranos. Et tunc etiam. vij. dicti civitatum
prefecti contradixerunt sibi in gramatica. et ydiomatibus pro-
prijs. Ex eorum autem historijs inuenimus. quod capitulum repudia:

tionis excedebat capitulum. vacce. Primum erat in. cc. xxx. se-
tentijs. quod hodie constat tamen ex duodecim. Dicitur etiam. quod capi-
tulum. vacce. mille continebat sententias aliquando: et hodie tamen. cc.
lxxxvij. Referunt etiam de quodam potete. nomine elgaig. qui extra-
xit ab alchorano. lxxxv. sententias. et alias totidem alterius sen-
sus addiderit. Quomodo ergo verum est quod dixit de alchorano
deus (ut aiunt) quem nos descendere fecimus recordationem
et nos eam custodientes erimus? Narrat etiam quedam historie.
quod mahumetus veneno mortuus est. nec habuit populus al-
choranum. Cum autem hebenbeber susciperet et principatum: precepit
quod quilibet recolleret quod posset. et hunc (qui est premanibus) composu-
it alchoranum. reliquos autem combussit. Sed in capitulo. elharā
de alchorano dicit. quod nullus nouit eius expositionem: preter
deum. Et fundati in scia dicunt. Credimus ei. totum enim est a deo
nostro. Et reuera. in hoc libro sunt multa tam obscura. tam trunca-
ta. et inordinata (ut superius patuit) ut nullum sensum faciunt.
faruitate potius et mendacium palliarunt. Factum est autem ut concor-
darent hunc esse alchoranum quem habet premanibus: et dicerent.
quod deus reuelauit mahumeto. et quod ipse scripsit ex ore dei.
Esochaa tamen. i. doctores et expositores magni nunquam concordauerunt.
Et hoc non solum orientales ab occidentalibus: sed etiam ori-
entales ab inuicem. Et in eis de secolis sunt diuerse secte. et tam
diuerse: quod vna condempnat aliam. Quidam enim secunt mahumetum.
et isti sunt plures. Et quidam sequuntur haali. et isti sunt pau-
ciores et minus mali. Et dicunt quod mahumetus usurpauit sibi p-
tiranicam potentiam quod erat haali. Surrexerunt contra utrosque
sarraceni quidam periti in philosophia. et ceperunt legere in
libris aristotelis et platonis. et inceperunt contemnere omnes
sectas sarracenorum et ipsum alchoranum. Quod aduertens quidam
calipha de baldacho nomine: edificauit in baldacho. nadamiā
et mestanceriā. scolas sollemnissimas. et reformauit studium
alchorani. et ordinauit. quod de quibuscumque prouincijs veni-
rent in baldachum ad studium alchorani studentes et habentes
sellas et stipendia necessaria de comuni. et ordinauit quod
sarraceni attendentes ad alchoranum: nullo modo studerent

phiam. Nec reputat bonos sarracenos q philosophie intē
dūt. pro eo q oēs tales contemunt alchoranū propter cau-
sas tā dictas in octauo. et nono. capitulis.

Capitulū quartūdecimū. de

ficta visione mahumeti.

Quartodecimo considerare optet. q̄s fictā visi-
onē mahumet⁹ cōposuit. q̄ ē expositio cuius
dā alchoranī. Dicit. n. i. ca. filioꝝ isrl. Laus
ei sit q̄ trāsire fecit seruū suū sub vna nocte
q̄b oratorio alharā (q̄ ē domus meche) vsq̄
ad oratoriū remotissimū (q̄ ē domus sc̄tā) in
ihrlm. cōtra quā benedixi. v. Expositio hui⁹ sūte est. q̄ ma-
humet⁹ vna die psallebat horā matutinalē. Lūq̄s finisset:
dixit hoībus. O vos (inqt) hoīes itelligite. Sero postq̄s re-
cessi a vobis: venit ad me gabriel post psalmodiā vesptinaz
vltimā: dixit mihi. o mahumete. p̄cipit tibi de⁹ vt eū visites
Lūi dixi. Et vbi eū visitabo? Et dixit gabriel. In loco vbi
ē. Adduxitq̄s mihi iumētū elborach. et dixit mihi. Hūc ascē-
de. et eq̄ta vsq̄ ad domū sc̄tām. Lūq̄s curarē ascēdere: refu-
giebat iumētū. Dixitq̄s ei. Sta firmiter: q̄ mahumet⁹ ē q̄ te
curat ascēdere. Respōdit iumētū. Nō pmittā eū ascēdere:
nisi prius rogauerit deū p̄ me. Ego aut̄ intercessi p̄ iumēto
apud deū meū. Ascēdiq̄s iumētū. et gradiebat (icedēte me)
tenui gressu. Collocabatq̄s vngulā pedis i oriz̄ ote visus sui
Sicq̄s veni ad domū sc̄tām in spaciō minorī q̄s itus oculi cō-
pleat. Eratq̄s gabriel meū. et adduxit me ad rupē in domo
sc̄tā in ihrlm. Gabriel dixit. Descēde: q̄m a rupe ascēdes i
celū. Et descēdi. Et gabriel iumētū elborach cū cingulo ad
rupē firmavit. Et portauit me i humeris vsq̄ ad celū. Lūq̄s
venissem⁹ ad celū mūdi: pulsauit gabriel ad portā. Dictū-
q̄s ei. Quis es? Respōdit. Ego suz gabriel. Dictūq̄s est ei.
Ite. Et q̄s est tecū? Respōdit. mahumetus. Et dixit porte-
rius. Nunqd̄ missū ē pro eo? Respōdit gabriel. Et iā. Ape-
ruitq̄s nobis portā. Et vidi gentē et̄ angelos. et bis flectēdo

pro eis genua fudi orationē. Et post: accepit me gabriel. et du-
xit me ad celū sc̄dm. Et fuit distātia inter vnū celū et alteruz
itinere q̄ngentoz annoꝝ. Et sicut in primo dixit se pulsasse
et respōdissē: sic p̄ oīa in singulis celis vsq̄ ad septimuz. In
quo septimo celo describit se vidiisse populū angeloz. Lōgi-
tudo vnus cuiusq̄s angeli erat instar mūdi multis mille vi-
cib⁹. quozū aliq̄s habebat septingēta millia capita. et i quo-
libet capite septingēta mille millia ora. et in quolibet ore sep-
tingētas mille linguas: laudātes deū septingētis mille mil-
libus pdiomatib⁹. Et respexit vnū angelū flentē. et q̄siuit fle-
tus ei⁹ causā. Et respōdit. Culpe sūt. Ipse aut̄ orauit pro eo
Sicq̄s gabriel comēdauit me alteri angelo. et ille alteri. et sic
donec itarē corā deo et tribunali ei⁹. Letigitq̄s me de⁹ manu
sua. iter humeros vsq̄ a deo. quousq̄ ad medullā spine dor-
si mei man⁹ eius frigiditas pueniret. Dixitq̄s de⁹ mihi. Im-
posui tibi et plebi tue quinquaginta orōnes. Lūq̄s descēdis-
se et ad quartū celū: cōsuluit mihi moyses. q̄ reascenderē ad
abbreniandū: q̄ populus me⁹ nō posset. Et primo reditu ob-
tinui remissionē de decē: et sic vsq̄ ad quartā vices. Et q̄nto
reditu a q̄rto vsq̄ ad decimū: nō remāserūt nisi q̄ngz oratio-
nes. Lūq̄s moyses dixisset: nec hoc poterūt. Ego p̄ cōfusi-
one totiens ascendendi: nō ascēdi plus. Sed rediēs ad elbo-
rach: equitavi rediens ad domū meche. Et tēpus omnium
istorū fuit minus q̄s decima pars noctis. Plus de visione
ista est illud q̄ dimisimus (dicit dictator:) q̄s q̄d narrauim⁹
Lūq̄s hāc fictionē narrasset mahumetus gētibus vniuersis
sexaginta millia hominū a lege eius recesserunt. Lūq̄s dice-
rent ei: ascende in celū nobis cernētibus de die. et videamus
angelos occurrentes: non recognouit falsitatē suā. sed ait.
Laus deo meo. Nunqd̄ aliud sum ego quā vnus hoīum et
nunciū? Sic et in capitulo p̄phetarū narrat de querentib⁹
miracnla ab eo fieri. Dixerūt de mahumeto. i. ascultasti sō-
nā. s; blasphemias cōcinasti. v̄l certe poetizas. Venias ad
nos saltē cū miraculo vno: quēadmodū missi sūt et p̄ores. Re-
spōdit. Destruxit (iq̄t de⁹) ciuitates añ eos q̄ nō crediderūt

Nunquid ipsi credent. Et cum expectaret ab eo miracula respondit eis. Quonia q pcesserunt nos crediderunt miraculis. nec crederetis vos nisi p gladiu. Audite g mahumetici. si alchoranu uiuificatis: ipse est q affirmat: mahumetu nullu fecisse miraculu. Loge aut plures fuerunt quos consupsit gladius q̄s qui gratis eu secuti sunt: sicut superius patuit. Nec sola fictio visionis pdicte deberet sufficere: ad cofutandu qcqd fecit mahumet. Na sic dictu e superi: no permisit eu meti ri sp̄s. sc̄us. nisi ita manifeste: vt ois hō facili aduerteret fictione. Na mō ponit de se iaudita miracula. mō dicit q nulluz fecit miraculu. aliqn dicit q est solus nūcius hō. aliqn q e plus q̄s angelus. et pro angelis intercedit. Et quare indignit asino vel iumento de n̄cha usq̄ in iherusalē: q de iherusalē vsq̄ ad celū iuit sine asino. Et quomō potuit tot splendoros angelorū sustinere in celo. q dicebat. q qn̄ apparebat ei vn̄ angelus sp̄ cadebat in terrā. et spumās agitabat. et incuruabant manus et pedes eius. Neq̄ enī in predicta visione ponit se raptū. s̄z dicit q ascēdit in corpore simul z aia cuius signū ē. Q̄z dicit. q deus manu sua tetigit eu inter humeros. et sensit frigiditatē vsq̄ ad medullas spine dorsī. angelos ergo z deū ponit cū corporali dimensione.

¶ Quintū decimū capitulū cō

tinēt sex questiones super alchorano.

Consequent mouēda sūt q̄dā dubia i alchorano. z q̄dā q̄stiones. de qb̄ cū sarraceni nō poterūt reddere rationē: nō solū iuitent sed spellant intrare ad cōuiniū veritatis. Prima q̄stio ē. Quid sibi voluit alchoran. q̄ toties induxit deū de se pluralit̄ loquētē. Dicit. n. in. c. ilbahara. i p̄sona dei. Dixim̄ angelis. adorate adā z c. Et h̄ postea stinuat vsq̄ ad finē libri. Aliqn̄ loquens de deo in plurali. aliqn̄ in singulari. Et certissimū est oibus xp̄ianis. indeis. z sarracenis rōne vtentib̄: q̄ de⁹ est vn̄ et solus z simplex. z nō habet nec pōt habere cōsortez. Quare

ergo de se loq̄ pluraliter. Et nō possūt dicere q̄ de⁹ legitur de se et de angelis. Dicit enī ibi. Dixim̄ angelis. Est ergo hec locutio dei nō angeloz: s̄z ad angelos. Preterea. In. c. sad. dicit. q̄ oēs angeli adorauerūt adā. nisi d iabolus. ergo oibus angelis dixit de⁹. Preterea. In multis locis i alchorano inducunt tales locutiones de deo in plurali. in talibus actionib̄: in q̄bus angeli nullo mō deo cōmunicāt. sic i creatiōe mūdi. z in iustificatiōe ip̄s. Dicit enī in alchorano i plurib̄ locis i p̄sona dei. Nos inq̄s creauim̄ celū z terrā z int̄ media nō pro ludo. z nos iustificauim̄ hoīez z c. Et nos misimus xp̄m filiū marie. et de dim̄ ei sp̄m sc̄tūm. z euangeliū. z miracula. Et talia i quib̄ angeli nullo mō deo cōmunicare possūt. Angeli enī creati fuerūt a deo. z nō cōcreatores deo increādo celū terrā z intermedia. Nec possūt dicere sarraceni. q̄ vox illa pl̄ sit vox z aia dei vel vox dei. z cuiusdā alteri intellect⁹ excellētissimi creati. p̄ quē deus oia fecit (vt dicit) Cōstat enī q̄ qcqd ē p̄ter deū: ē creatura. z a deo creatū z nulla creatura pōt eē cōcreatix cū deo. Preterea. Nō potest etiā dici. q̄ deus pluraliter de se loq̄tur p̄pter diuersas q̄litates q̄ sūt in eo. sic potētia. sapiētia. iusticia. z huiusmodi. q̄s arabes appellāt. s̄affach. Ista enī sūt in deo nō accidētia neq̄ diuersa: s̄z sūt ipsa diuina essentia. An. in deo nullā cōpositionē nec pluralitatē faciūt: vt p̄ illa deus de se loquat̄ pluraliter. quinimo. nec homo vel angelus propter illa diuersa pōt de se loq̄ dicēdo de vno pluraliter. cū n̄ i angelo z hoīe. illa accedētia aliq̄s cōpositionē in eis faciant. Et certe talis modus loquēdi. s̄. q̄ deus de se (cū sit vnus) loquat̄ pluraliter: inuenitur semel a moyse introduct⁹ in genesi. Na in formatione hoīs de⁹ locutus est dicēs. Faciam̄ hominē ad imaginē z similitudinē nr̄az. Et dicūt iudei. q̄ ē vox dei ad angelos. qd̄ ē cōtra sacrā scripturā. q̄ nunq̄s dicit hominē creatū ad imaginē angeli: sed ad imaginē dei. Et hoc est qd̄ statim subiūgit moyse post illa verba dicēs. Et creauit deus hoīem ad imaginē z similitudinē suā. ad imaginem dei creauit illū. Est igit̄ vox illa p̄ris ad filiū. vel tati⁹ trinit̄

tatis ad inuicē. Nā de⁹ q̄ ē vn⁹ ⁊ simplex in essētia: ē trinus in psonis. Et alchoran⁹ idē simplicit̄ dixisset: nisi q̄ timuit q̄ nō posset eē distinctio psonaz sine distinctiōe essētie. Et ideo dicit in ca. elnasa. O familia libri nolite vacillare in lege v̄sa. et nō dicatis de deo nisi veritatē. Nā x̄ps iesus fili⁹ marie est nunci⁹ dei. quē in ea posuit p spūm sctūm suū. Ecce hic noiat deū verbū dei ⁊ spūm sctūm. S̄z t̄mēs: ne p hoc diuina essētia diuideret: v̄l multiplicaret. vel determinaret statim subiūxit. Et nō dicatis tres: q̄ deus est deus vn⁹. Ecce quātū appropinquauit ad illud qd̄ maxime arduū ē in fide. vt q̄si cū iōāne diceret. Pater verbū. ⁊ spūs sctūs. ⁊ hī tres vnū sūt. Inducit igit̄ i alchorano mahomet⁹ deū loquētes pluraliter. Et nescit ca. iā. et sic patet de p̄ma q̄stione. q̄ tenem⁹ cū eis cōmuniter. q̄ de⁹ ē vn⁹ ⁊ solus simplex. Et ip̄i hēnt in alchorano. q̄ de⁹ ē de⁹. ⁊ q̄ hēt verbū suū. ⁊ spūm sctū. Et sic tenemus. q̄ ipse q̄ est vere deus ⁊ vnus et simplex proprie de se loquitur singulariter. ⁊ q̄ est trin⁹ in personis aliquādo de se loquitur pluraliter.

¶ Secunda questio talis est.

Secunda questio est. q̄ alchoran⁹ facit mentionē frequētissimē de spū sctō. et de verbo dei. q̄s ē iste spūs sctūs: ⁊ qd̄ ē istud verbū dei. Nā de spū sctō: dicit in ca. elbachara. i psona dei. Diuisim⁹ ⁊ dedim⁹ iesu filio marie. q̄ faceret pd̄igia ⁊ miracula manifesta. ⁊ p̄fecim⁹ eū p spūs sctūm. Et idē p oīa repetit̄ i fra in eodē. c. Itē dicit̄ in ca. elambia. de maria. Insufflauim⁹ i eā de spū sctō. ⁊ i plurib⁹ alijs locis loq̄t̄ similia de spū sctō. Querit̄ ergo. q̄s ē iste spūs sctūs. Et nō possūt dicere sarraceni. q̄ sit aliq̄ creatura. puta aliq̄s angel⁹ bon⁹. Nā loq̄t̄ de eo singularit̄. vt de vno. sctō. n̄o. Angelivero scti sūt multiz oēs sūt dei. Que eēt igit̄ causa vt de illo de⁹ singularit̄ diceret. n̄o ⁊ sctō. Et p̄terea. nō eēt magna cōmendatio de x̄po (quē alchoran⁹ itēdit singularit̄ cōmendare) q̄ de⁹ dedisset ei ange

lū custodē. q̄ qlibet hō h̄z angelū custodes. Nā deus facit spūs ⁊ angelos ⁊ nūcios n̄os. sicut dicit in alchorano. in ca. elmelayche. Et p̄terea. angeli nō sanctificāt hoīes. s̄z deus immediate ⁊ solus. sicut solus de⁹ pōt pctā dimittere. vt dicitur in alchorano. Si aut̄ p̄dict⁹ spūs sit ver⁹ de⁹. qd̄ de spū p̄dicto loq̄t̄ de⁹ dices. dedim⁹ spūm sctūm ⁊ insufflauimus de spū n̄o. Lū igit̄ diuina essētia sit vna ⁊ simplex. ⁊ nō possit diuidi nisi distingui. ⁊ ibi sit dās ⁊ datū. dās q̄ dicit. dedimus. ⁊ dat⁹: spūs q̄ dicit dat⁹ ⁊ insufflat⁹. ⁊ iter dantēz datū requiritur distinctio: oportet q̄ de⁹ dās ⁊ insufflans. ⁊ spūs sctūs dat⁹ ⁊ insufflat⁹: distinguant̄ psonaliter solū. ⁊ nō essentialiter. Et sic solis relationib⁹ distinguuntur ⁊ differunt. Nec est distinctio sola: quā xp̄iani ponūt in diuinis psonis.

¶ Tertia questio talis est.

Quandē q̄stionē omnino quā facim⁹ de spū sctō: possum⁹ facere de verbo dei. Dicit̄ enim in ca. amrrā. Dicit̄ angeli b̄tē marie. O maria de⁹ p̄tulit te. ⁊ purificauit te sup oēs mulieres. Et post dixerūt angeli. O maria: de⁹ euāgelizat vel enunciat tibi de verbo suo. ⁊ nomen eius x̄ps iesus filius marie. Et in ca. elnasa. dicit̄. Non dicatis de deo nisi veritatē: q̄ ipse x̄ps filius marie est nunci⁹ dei: et verbū dei. ⁊ verbū dei qd̄ ipse posuit in ea p spūm sanctum. Afferit ergo omnino: q̄ x̄ps sit verbum dei. Querit̄ ergo. qd̄ sit istud verbū dei: an verbū dei accidētale. vel potius psonale et reale. Si dicat q̄ est verbū dei vocale t̄m. et accidētale: hoc nō potest dici. Loquitur enī de eo alchoran⁹ ⁊ etiā euāgelizū singularit̄: vt de vno verbo t̄m. Verbum aut̄ dei vocale. ⁊ accidētale. qd̄ a deo ē: nō iā vnū: s̄z multa. Nā oīa verba sctā. bona. ⁊ vera. possūt dici v̄ba dei. Et p̄terea. nō eēt excellēs cōmendatio iesu x̄pi quē alchoran⁹ itēdit singularit̄ cōmendare: q̄ dicat̄ verbū dei: q̄ v̄ba dei dixit. Nā nō solū x̄ps: s̄z etiā alij pphete dixerunt verbū dei. Si autēz accipiat̄ substācialiter. ⁊ pprie. ⁊ personaliter. sic verbum dei est eternū. ⁊ verus deus. Sicut enī verbum qd̄

egredif de ore corruptibilis hois. corruptibile eē necesse ē:
sic verbū qđ ab eterno egredif dī ore dei. p qđ creauit celū z
terrā. z itē media (vt vbo vtar alchorani:) necesse ē eē icor
ruptibile z eternū. Quicqd aut ex deo pcessit essentialit: est
de^o. An cū verbū aliqn differat a dicēte z scīpīte verbū: z
ī dei essētia nō possit eē diuisio vel distinctio: oportet qđ sit ibi
differētia psonalis. z qđ verbū a dicēte: pprijs z solis relatiōi
bus distinguat. sic etiā de spū scrō dictū ē. Hoc ē aut verbū
quo de^o oīa fecit. dicit fiat: z fit. sicut ī alchorano dicit Et in
hoc cōuenit alchoran^o cū euāgelio iōānis. qđ dicit. Oīa per
īpm factā sūt. Qz igit a dicēte verbū scīpīf. z itellectualiter
gnatur. z illud qđ ab alio generat ī similitudinē speciei z natu
re dicit fili^o: hic ē. qđ verbū dei. dicim^o filiū dei. Sic si sol ge
neraret de se talē splēdorē qđ eēt sol: illū solē z splēdorē dice
rem^o filiū solis. In hoc tñ ē differētia: qz ī creaturis ī qbus
differt eē z essētia nō possūt multiplicari supposita: sine mul
tiplicatiōe natre. An hō generat aliū hoiez. De^o aut ī quo
idē ē eē z essētia. cū ex se gnatur verbū: nō generat aliū deū. Qz
diuina essētia nec diuisibilis est: nec multiplicabilis aliquo
mō: ppt suā sūmā simplicitatē z pfectionē. Adahumet^o igit
qn̄ audiuit qđ xpīani dicebāt deū hēre filiū. nesciuit cogitare
qđ possit eē fili^o nisi de muliere. Et ideo nullū aliud argumē
tū adduxit: nisi qđ de^o nō pōt habere filiū: qz nō hz vxorē. z
nō recolluit qđ dauid (quē tñ cōmēdat mahumet^o) pter fili
um naturalē: dicit deū hēre multos filios adoptiuos dicēs.
Ego dixi dii estis z filij excelsi oēs. et nō ex muliere. Alias tñ
vt liceat stultizare. Adahumet^o qđ dixit: qđ virgo maria po
tuit hēre filiū sine viro. satis potuit cogitare qđ de^o possit hēre
filiū sine muliere. Ergo vez dixit mahumetus: qđ dixit. qđ
xp̄s iesus ē fili^o marie. z qđ erat verbū dei: s; nō itellexit. Si
enī itellexisset: dixisset. Ex quo ē fili^o marie: ē ver^o hō. Et ex
quo ē verbū dei: ē ver^o de^o. Nō enī ē de^o cōposit^o. v̄ impfe
ct^o vt hō. cui^o verbū. z scēptio mētis. z ars. z opatio nō est
hō. imo qcqd ē dei: de^o ē. An verbū dei ē de^o. intellect^o dei
ē de^o. opatio dei ē de^o. Alchoran^o aut nō accepit xp̄s iesū: nī

si hoiez. Et ideo. postqđ dixit qđ erat verbū dei: subiūxit. qm̄
iesus est apud deū. sicut adā quez creauit de limo. et dixit et
esto. Et quomō hoc ouenit pcedentib^o? Cū enim dixerit. qđ
de^o infuderit verbū suū. z spūm in maria. z huiusmodi fuit
xp̄s. z opinet postea: qđ ipse fuerit vt adā. quē de limo crea
uit. Quomō cōuenit vt dicat: qđ verbū dei. z spūs ei^o fuerit
lim^o. Et quomō lim^o nisi de limo? Naturā ergo diuinitatis
ponem^o limū. Absit. Esset enī de^o. z verbū ei^o. z spūs ei^o: qđ
si statua. qđ neqz pcpit: neqz spīrat. Nūc aut de^o nī (qđ ē bñ
dictus in sc̄la) videt. z audit oīa. z hz verbum incarnatū de
sc̄tissima virgine. z hz spūm qđ virgini obūbrauit. z humani
tatē verbi impleuit. Qđ si fuerit oppinati: qđ similit^o in adā
fuerit verbū dei. z spūs ei^o: in hoc est falsitas manifesta. qz
si verbū dei carni vel ei^o spūi esset vnitū: z spīrit^o dei reple
uisset adā: nūqz sathanas decepisset eū. aut deiecitset verbo
suo. Tñ dixit de^o ade. Esto. hoc eodē verbo quo fecit oīa. qđ
ab eterno erat apud deū. Est itaqz xp̄s ver^o de^o: qz verbum
dei. Neqz enī verbū dei est min^o quā tot^o mūdus. Est etiā
verus hō: qz de virgine maria nat^o. Et in quantū hō: z nūci
us dei est. z ppheta dei. z fmo dei. Et quantū ad hoc: bñ di
cit alchoran^o. in ca. elnesa. qđ xp̄s non negabit. nec angeli fi
deles: qđ ipse nō sit seru^o dei. s. in qntū hō. Nō tñ inuenit ī to
to euāgelio. qđ ipse diceret se seruū dei: vt nō induceret erro
rē. nec dixit exp̄sse ego suz de^o. nec dixit ego sum hō. s; veris
z manifestis opibus ostēdit: qđ erat verus deus. z verus hō.
Et iō dixit. Si mibi nō vultis credere: opib^o credite. Et ista
est efficacior probatio: qđ si sola verba dixisset. Dictū ē sup̄
us: qđ re an̄ passionē nō dixit exp̄sse. apostoli aut z euāgelistez
prius z postea tā manifeste dixerūt verba. z ostēderunt mira
cula: vt tot^o mūdus cōuinceret hec credere. Adahumetus
aut postqđ bñ dixerat: qđ xp̄s ē verbū dei: in veritate nō stetit
s; dō dixit sibi ip̄i. z dixit. qđ ipse xp̄s nō erat de^o. tñ qz dixit.
qđ apđ deū se excusauit. qđ patet sup̄ius in. ix. ca. manifeste
esse falsum. tū: quia dixit. adorate deū meū et deū v̄m. dñm
meū et dñm v̄m. et hoc nō est strariū. Nā in quantū ipse e

rat verus hō: verus seru⁹ dei erat. vt prius patuit. Contigit ergo mahumeto: qđ ipse de alijs scripsit. in ca. de iona. dicēs qđ qdam reprobāt qđ nō intelligūt. et qđ non possūt exponere. Sic et ipse reprobauit misteriu⁹ incarnatiōis. qđ nō intelligebat. nec potuit exponere qđ de xpō in euāgelio dicebant. Et p eandē rationē nō acceptauit misteriu⁹ trinitatis. qđ nō poterat intelligere distinctionē psonarū: sine distinctionē essentie. Sed qđ mirū. si hō carnalissim⁹ nō p̄cipit excelētissima dei. Et hec sufficiāt de tertia questione.

¶ Quarta questio talis est.

Quarta q̄stio est. Quia mahumet⁹ frequētissime in alchorano cōmendat legē moyssi. et iob et dauid. et dicit psalteriu⁹ libri luminosum. et sup oēs alios libros cōmendat euāgelium. in quo dicit. qđ ē salus et directio: q̄rit. q̄re sarraceni nō hēt. et nō legūt libros istos. Quia enī xp̄s cōmendauit moysen. et alios p̄phas: et xp̄iani eos non habebāt: acceperūt eos a iudeis. et fecerūt trāsserri de diuersis linguis. et habēt eos autēticos. et legūt in suis scolis. Et dicūt sarraceni. qđ iudei corruerūt libros veteris testamenti. et xp̄iani corruerūt euāgelium. et libros noui testamenti. et qđ nihil veritatis remāsit in mūdo de scripturis: nisi q̄ntū ē in alchorano. Sed ostēsū ē sup in. iij. c. qđ hoc ē falsū et contra alchoranū. Preterea. Quō tātus p̄pha (q̄les reputāt mahumetum) cōmendasset exēplaria corrupta. et dixisset. qđ in eis est salus. et directio. Vel quomō nō pdixisset in posterū corūpēda: s; poti⁹ dixit contrariū. s. qđ si sarraceni essent in dubio de alchorano: qđ peterent ab illis qui ante eos acceperūt libros. s. a christianis et iudeis. et hoc dicit in ca. de iona. Potius autem dixisset: nō credatis eis: qđ habēt libros corruptos. Preterea. In capitu. amram. docet sarracenos petere auctoritatē legis moyssi. dicēs. Afferte p̄thatheucū si estis veraces: et legite zc. Nō est autē alia causa: q̄re nō legūt sarraceni predictos libros: nisi qđ sapientes sciunt. qđ de facili

deprehenderet falsitas alchorani: si libros sc̄tos et veraces legeret. Unde et alchoran⁹ etiā sibi maliciose p̄uidit et posuit quattuor remedia ne desereret a suis. et ne falsitas ei⁹ deprehendat. Unū est: qđ mandauit eos occidi. qđ cōtrariū alchorano aliqd diceret. sicut patet supius in capi. x. Sed quia dixit. qđ cū hoib⁹ alterius secte nō disputaret. Tertiu⁹ quia p̄hibuit ne eis crederet. Dicit enī in capit. amrā. Nō credatis nisi illi qđ sequit legē vram. cū tñ dicat: qđ in euāgelio est salus et directio. Quartū est qđ ab alijs totaliter separent et dicant. Mihi lex mea. et vob lex v̄ra zc. Et p̄. Vos liberi ab eo qđ operor. et ego liber ab eo qđ opamini. et hoc dicit in cap. iōne. Si ergo sarraceni bene acciperet consiliū alchorani: p̄culdubio dirigerent. haberet. n. euāgelium. et legē moyssi. et alias scripturas sc̄tas. maxie cū ipse alchoranus comēdādo moysen. dō et salomonē et alios p̄phas: frequētissime dicat: qđ nō p̄fert vnū alteri. Et hec sufficiāt de quarta questione.

¶ Quinta questio talis est.

Quinta questio est. Quid sibi vult mahumetus in alchorano. qđ toties et toties replicat de se scribēs. credite in deū et nunciū. obedite deo et nunciō. sequimini deū et nunciū. Scim⁹ enī qđ soli deo debet fidelitas credētie. honor latrie. opatio. obedientie. et seq̄lla vie. qđ ipse solus est p̄ncipiū et finis oīum. Unde nullus p̄pha vnq̄s fuit ausus hoc dicere: ut deo se taliter et in talib⁹ associaret. qđ nullū potest hēre participē neq̄ cōsortē. Nā dñs in lege dixit moysi et oībus iudeis. Videte qđ ego sim solus. Et idē helias dixit. Si deus est dñs: sequimini eū. Videt igit mahumetus ex talib⁹ nō solū dare deo participē et cōsortē: sed facere se deo participē et cōsortē. Et sic dicit in alchorano in capi. elnesa. deus nō parcat: si qđ dat ei participē. Solus autē xp̄s qđ nō fuit p̄ticeps dei. neq̄ cōsors: sed fuit verus de⁹ et verus hō: potuit dicere. qđ tñ nūq̄ dixit in quātū hō. Credite in deū et in me. vel obedite deo et mihi. ne hoies crederet eū de⁹ p̄ticipē.

pem et consortem. Sed contra. Io. x. vij. Creditis in deum: et in me credite. Dicendum. quod hoc semel siue raro dicere: ad veritatis ostensionem et fidei informationem non inconuenit. Unde et alibi etiam dicit. Qui in me credit: opera que ego facio ipse faciet. Et iterum. amen dico vobis: qui in me credit habet vitam eternam.

¶ Sexta questio talis est.

Sexta questio est. Quia alchoran⁹ multa magna dicit de christo: et contra. vilia quedam de mahumeto. Quare sarraceni non sequuntur potius christum quam mahumetum. et euangelium quam alchoranum? Et quia contraria iuxta se posita magis elucescunt: videamus originem et alteramur: quod alchoran⁹ de utroque pronunciet. Dicit alchoran⁹. quod christus sue matris fuit nunciatus per angelum. et fuit fortificatus per spiritum sanctum. et fuit conceptus ex virtute dei (non operatione nature.) et natus de virgine sanctissima purificata super omnes alias mulieres. De mahumeto vero nihil dicit de istis: sed quod fuit orphanus errans et recollectus a deo. Preterea. Dicit de christo quod est verbum dei. Et secundum hoc: nihil potuit ignorare. Mahumetus autem fuit incertus propheta. Dixit enim se nescire quid de se fieret: aut de suis. Dixit ipse etiam. Nescio vtrum ego aut vos simus in directione. Unde fertur dixisse de patre et matre. Utinam scirem quod est opus eorum. Fertur etiam quod ipse fuit prestigatus a iudeis. acubus multis missis in vultum ceruum. et proiectis in puteum. Tenent etiam communiter. quod ipse mahumetus. vitam veneno finiuit scilicet ex toxicatione quam immisit ei quedam iudea in minutione. Item. Christus descendit ab abraham per ysaac: cui facta est repromissio de benedictione: et consequenda hereditate. Mahumetus descendit per ysmael qui non pertinet ad repromissionem. sed de eo est dictum. Erit ferus homo et manus eius contra omnes. etc. Preterea. Christus nullum unquam peccatum commisit cum sit spiritu sancto plenus: et sit verbum dei: errare non potuit. mahumetus autem fuit ydolatra. homicida. raptor lubricus: et multis

aliis peccatis obnoxius quam (ut dicunt) deus ei pepercit. Item christus miracula stupenda fecit et utilia. Nam sicut ponit in capitulo elmeyde. in fine: christus cecos illuminauit. leprosos mundauit: et mortuos suscitauit. Mahumetus nullum miraculum omnino fecit secundum alchoranum. Et si de eo quedam dicantur: aut sunt impossibilia. et absurda (ut quod lunam reintegrauit fractam.) aut inutilia: ut quod camella locuta fuit. aut omnino occulta. Dicebat enim se facere in abscondito et de nocte: quod de die requisitus monstrare non poterat. Unde et ei dicebant. Dicis quod ascendis in celum ad deum de nocte: ascende de die videntibus nobis et credemus. Christus autem maxima miracula et magna faciebat de die et in manifesto. et coram multis testibus. ut eius opera essent omnibus patentia. Preterea. Christus fuit magister excellentissimus. Nam sicut in alchorano dicitur in capitulo. elmeide. quasi ex persona dei. O christe recolle quomodo dedi tibi spiritum sanctum: ut loquaris hominibus et in cunabulis. et magnis. et docui te librum. et sapientiam. legem moysi. et euangelium. Mahumetus autem fuit doctor ignorans. homo ydiota. nesciens linguam aliam nisi suam. ignorans etiam expositionem sue legis. Dicit enim quod solus deus nouit expositionem alchorani. Preterea. Christus secundum euangelium. fuit crucifixus. et mortuus. et resurrexit vere. et ascendit ad celos. et sedet ad dexteram dei. Alchoran⁹ autem dicit: quod non fuit mortuus. sed deus assumpsit eum. Igitur tamen secundum euangelium quam secundum alchoranum. et in omnem eventum christus viuus: quam mortuus? Relinquo modo alias excellentias singulares quas de christo ponit euangelium. Ad id est igitur quod sarraceni non sequuntur potius christum quam mahumetum. et euangelium quam alchoranum. Maxime cum sit valde credibile: meliorem legem esse datam mundo per meliorem legislatorem. et melius conseruatam a deo veram. et incorruptam. sicut superius ostensum est in tertio capitulo. etc.

¶ Sextum decimum capitulum. in quo ostendit preeminentiam euangelij ad alchoranum.

p Reeminentia v̄o euangelij ad alchoranū p̄t
cognosci faciliē ex his q̄ sup̄ius dicta sūt de
alchorano. D̄nsū est s̄. q̄ alchoran⁹ nō ē lex
dei. q̄ nō attestat ei lex vet⁹ nec noua. ⁊ quia
nec stillo nec sn̄a concordat cū alijs. ⁊ q̄ otra
dicit etiā sibi ip̄i. et q̄ nullū attestat ei mira-
culū. ⁊ q̄ nō est rationabilis. ⁊ q̄ continet falsitates aptas.
⁊ q̄ violēta. ⁊ q̄ inordinata. ⁊ q̄ mala. et q̄ incerta. Hec enī
om̄ia p̄ ipsum alchoranū breuiter sunt pbata superi⁹. sed in
eodē alchorano legentib⁹ melius oñdunt ut possēt dicere cō-
formiter euāgelio. Si mihi non vultis credere in alchorano
legite. horū autē d̄ria de doctrina euāgelica manifeste patēt
Nā ⁊ mahumet⁹ sic xpm̄ excellētissime cōmēdauit sup̄ ali-
os pph̄as q̄ nūq̄ fuerūt uel erūt: ita etiā magnificauit doc-
trinā euāgelij sup̄ oēs alias scripturas dei. Et scim⁹ q̄ nūq̄
est tā validū ⁊ robustū testimoniū doctrine uel vite: q̄ cū il-
le laudabilē loquit̄. q̄ ingerere crimē conat̄. Dicit. n. ip̄e ma-
humetus in alchorano i cap̄i. elmeyde. Limitauim⁹ vestigia
hominū p̄ iesum filiū marie veracissimū patēter. ⁊ dedimus
ei euāgelii in quo est directio. ⁊ lux ⁊ veritas manifesta. In
plurib⁹ etiā locis in alchorano excellēter euāgelii cōmen-
dat. Ip̄m̄ tamē euāgelii in oī lingua ⁊ in oī puincia excellē-
tissime se manifestat mūdo: ut cōfident̄ de ip̄o audeā dicere
sarracenis. Si mahumeto v̄o de euāgelio uult. s uel nō uul-
tis credere: in uāgelio legite. Et q̄ dicit in alchorano i ca-
p̄itu. elenphal. Vult de⁹ q̄ verificet̄ v̄itas p̄ v̄bū suū. ⁊ preci-
datur gubernatio hereticorū. ⁊ veritas verificet̄: ⁊ vanitas
evanescat. Prouidit ⁊ dispensauit deus: ne mūdos ex igno-
rātia p̄ret. ut lex illa q̄ ḡn̄aliter oīb⁹ ⁊ sola necessaria erat. s.
lex gr̄e lex euāgelij. nō vno loco sed in diuersis puincijs. nō
vno p̄diomate sed diuersis ⁊ generalib⁹ linguis originaliter
scriberet̄. s. ebrayce. grece. ⁊ latine. ⁊ post hoc q̄ fidelē trans-
ferret̄ in oēs liguas. ⁊ in fine euāgelij mādauit xps̄ discipu-
lis. q̄ ipsū euāgelii p̄ vniuersū mundū efficaciter p̄dicarēt.
q̄ vtiq̄ (ut p̄ficere p̄ualerēt) dedit eis domū liguarū. ⁊ vtu

remtraculozū. Alchoran⁹ autē dicit se esse datū a deo solū ara-
bice. ⁊ sarraceni tenēt certissime. q̄ nullus p̄t ip̄m̄ intellige-
re nisi sciat linguā arabicā. Et cōstat. q̄ nō oēs sciūt linguā
arabicā. nec dicere possunt. ⁊ in alchorano scriptū est (ut su-
peri⁹ est ostēsum) q̄ nullus p̄t saluari nisi i lege sarracenoꝝ
Et quare vellet de⁹ q̄ soli arabes saluarent̄. uel sciētes lin-
guā arabicā. Lex autē xp̄ianoꝝ q̄ scripta fuit in oīb⁹ linguis di-
cit. q̄ de⁹ vult oēs hoies saluos fieri. Igit̄ sarraceni q̄ solo
noīe d̄nr̄ saluati (ut superi⁹ dictū est) ⁊ etiā oēs alij q̄ realit̄
volūt saluari: sciāt xpm̄ esse saluatoꝝ. Legāt euāgelii in q̄
cūq̄ lingua volūt. ⁊ inueniēt oīa otraria his q̄ dicta sunt su-
peri⁹. ⁊ oīsa in alchorano. Inueniēt q̄ attestat ei lex moyfi. ⁊
pphe. ⁊ nullā ad eos otrarietatē euāgelii hēt. sed opletētū
et p̄fectionē oīus aliarū. Inueniēt etiā in euāgelio stillū nō
rithmicū siue metricū: sed simplicē et cōmunē. nō quidē p̄
simplicitate scribentiū. sed p̄ vtilitate legentiū. ut a quoz
p̄diora ⁊ simplicia ueniēt̄ posset intelligi. Adodū etiā hēt
nō blāditoziū. nec icōsuetav̄bav̄l turpia: s̄ cōia ⁊ honestis-
sima. Fabulā autē nullā oīno otinet euāgelii. s̄ sentētias ve-
rissimas ⁊ p̄p̄rissimas. Et si interdū similitudines p̄ponat: ex
ip̄o textu manifeste oñdit̄. q̄ loq̄t̄ p̄ similitudinē. Concordat
āt i sn̄a nō solū cū alijs scripturis sacris (ut dictū ē) s̄ etiā
cū ph̄is q̄ de deo. ⁊ v̄tutib⁹. ⁊ de vltimo fine hoīs demonstra-
tiue ⁊ rōnabilē tractauerūt. Addit tñ quedā altissima ad q̄
ratio naturalis ⁊ humana nō p̄t p̄tingere. Nichil tamē oī-
no dicit: cui per demonstratiōē obuiari valeat. Quia cū de-
mōstratio otineat verū: nihil ei potest esse cōtrariū nisi falsū
Sane cōtradictio in euāgelio nulla inuenit̄. ut nō solū vnū
euāgelii cōueniat sibi ip̄i: sed etiā oīa quattuor euāgelia i
oīb⁹ essentialib⁹ fidei simpliciter cōueniūt. s. de incarnatiōe
doctrina. ⁊ passione. ⁊ resurrectione. et ascensione xp̄i: cum
tamen ip̄a quattuor euāgelia in diuersis puincijs. ⁊ diuer-
sis linguis ⁊ diuersis scriptozibus originaliter sint cōscri-
pta: ut superius dictum est. Quidam tamen simplices credi-
derunt. q̄ in euāgelio esset otradictio. pro eo quia in vno

euangelio vni^o euangeliste scriptū est aliquid: q̄ d̄ nō cōtinet
in alio. Sed istud nō est cōtradictio: sed dei dispēsatio. Quia
instigāte spū scō: q̄ d̄ vni^o euangelista tacuit: alius dixit. Et q̄ d̄
vni^o euangelista scripsit: nullus aliorū triū negauit, uel aliqd
cōtrariū dixit. Et inter oēs q̄ t̄tuor: nō scripserūt oīa dicta et
facta xp̄i: sed q̄ magis erāt necessaria ad salutē. Quō aut̄ do
ctrina xp̄iana sit p̄fecte miraculis cōfirmata: superi^o est apte
mōstratū in. vij. capi. An̄ nō oportet vlteri^o insistere. Nō est
aut̄ doctrina. nec lex in mūdo: q̄ sit ita rationalis. et ita p̄fe
cta sicut euāgelica. q̄ oīa vicia extirpauit in radice. phibēdo
nō solū inordinatū factū. aut dictū exteri^o: sed etiā inor
dinatū animi motū. vel affectū interiōrē. ut cōcupiscentiā. et
irā inordinatā: ex quib^o oīa mala exteriora sequunt̄. Plāta
uit etiā et cōsūmauit oīa bona in mādato p̄fectissime. carita
tis. in dilectiōe p̄fecta dei et pximi. q̄ est plenitudo legis. Ha
bita. n. amicitia et caritate p̄fecta que nouit cōmunicare bo
na pp̄ria: iā nō est necessariū querere iusticiā q̄ iducit redde
re aliena. Cōtinet etiā euāgelium illud naturalissimū et cōue
nientissimū p̄ceptū. Quēcūq; vultis ut faciāt vobis hoīes:
hec eadē facite illis. Quo solohabito: nō est necessariū aliud
p̄ceptū respectu pximi. Euāgelium etiā nō solū cōtinet verita
tē: sed sic tenēt doctores xp̄ianorū. q̄ si in euāgelio vna sola
falsitas inueniret̄: eadē rōne totū euāgelium merito haberet̄
suspectū. sic superi^o determinatū est in. ix. cap. Violētia vō
nullā pmittit euāgelium. q̄ n̄mo dicit ipsā violētia et iniuriā
esse patiēter et hūilit̄ sustinēdā dicēs. Si qs te pcusserit in nā
maxillā p̄be ei et alterā. q̄ si qs accepit paliū: phibere nollī.
sed da ei et tunicā. Docet etiā pillata iniuria et odio: bñficiū
et amorē reddere dicēs. Diligite inimicos v̄ros. orate p̄ p̄se
quētib^o et calūniantib^o vos. vel bñfacite malefatiētib^o vob.
Neq; obstat. si hec oīa quidā malī xp̄iani nō seruāt. Nā p̄fe
cti seruāt et implent. Neq; enī malorū peruersitas impedit ve
ritatē et p̄fectionē sanctissime legis. Ordinatissima est euā
gelij doctrina. sicut superius est ostensum. in nono capitulo
ordine temporis. et loci. et ordine doctrine. et ordine materie.

Incipit ab incarnatione xp̄i determinās que p̄tinet ad eius
natiuitatē. Post natiuitatē: tpe cōgruo oñdit xp̄i doctrinā
et sapientiā. Post hec potentiā et miracula. Et postea passio
nē et mortē. Et vltio resurrectiōez et ascensionē in celū et c̄. Sa
ne nullū malū pōt iueniri in doctrinatate p̄fectiōis. Licet in
stables et indocti credāt in ea quasdā blasphemias. sic de
incarnatiōe xp̄i. et passiōe et misterio trinitatis. De quib^o (ut
superius dictū est.) accidit q̄ in alchorano dicit sc̄z. q̄ repro
bāt q̄ d̄ nō intelligūt. certissimū vero est q̄ certissime credūt
et scitur. quo tpe. quo loco. et a quib^o hoībus scripta fuit euā
gelica doctrina. Certissima etiā est: q̄ mō cōuenientissimo et
facilimo p̄fecte intelligūt. Quā credēda p̄ponūt p̄ reuelatiōez
diuinā. nō inuestigāda p̄ rationē humanā. ut et simplices ad
eā faciliter possint accedere. et intellectu alt̄: ne queāt sup̄bi
re. Et licet in se sit certissima: non tamē ab oībus intelligūt.
Quā nō est oīuz fides: sed tm̄ ab humilib^o et mūdīs corde. Su
perbi vō et carnales eā pcipere nō possunt. quoz intellect^o
se habet ad ipsas euāgelicā doctrinā: sicut oculus noctue ad
lucē solis. Sacri vō doctores fidei xp̄iane nō iā de nocte (ut
noctue) volāt: sed irruer beratis oculis radios solis velut
aquile cōtēplanāt in se. Alijs etiā nescientib^o. et rationē que
rentib^o: cōuenienter exponūt fidei veritatē. Nec iā dicit̄ si
cut in alchorano scriptū est in capi. iōne. et in capi. elchaseri.
q̄ debēt sarraceni dicere alijs nationib^o nō credētib^o sed cō
tradicentib^o alchorano. **Dihi lex mea et vobis lex v̄ra.** sed
sunt parati sp̄ ad satisfactiōē oī poscētī rōnē d̄ ea. Hoc aut̄
ad sapientē p̄tinet. s. assignare rationē sui opis: alias: qlibet
fatuus posset legē condere et cōcludere qcqd vellet et nihil
credatur asserentibus contrarium. (sio sarracenorū.)

Cap. xvij. in quo oñditur r̄n̄

De hec nitunt̄ r̄ndere sarraceni qdā curiosi et p̄tina
ces dicētes. Nō dicim^o. q̄ euāgelium nō sit a deo: cū
alchoran^o hec manifeste testet̄. Neq; q̄ nō sit p̄fe
ctū: cū sit a deo. Sed tā ardua et tā p̄fecta euāgelium cōtinet: q̄
mūdus ea non sufficiebat p̄ficere. Quis. n. pōt deū ex toto

corde diligere et proximum sic se ipsum. quod potest orare pro persecutoribus
 et calumniatoribus. et ex corde benefacere malefactoribus. et perfectissi-
 ma aliquid facere quod euangelium precipit. et ideo quod non erat lex contra ob-
 seruabilis: prout dicitur de mundo. de lege saluationis. et temperauit
 precepta. et dedit mundo alchoranum. qui non continet ista difficultas
 sed est facilis ad seruandum. Et ideo dicunt. quod alchoranum est ma-
 gis communis et valde sufficiens ad salutem mundi. Et ideo vocant
 alchoranum. legem saluationis arthonomathice. id est per excellentiam. di-
 cunt igitur quod alchoranum succedit. quasi loco euangelij. Et quod quicquid
 boni erat in euangelio. totum est in alchorano. ita quod non est opus
 euangelio. Sed hoc continet falsitatem manifestam. Non enim potest di-
 ci. quod euangelium sit datum ad tempus. puta usque ad alchoranum. et
 postea alchoranum successerit ei. ad salutem. Cum alchoranum mani-
 feste testetur. quod in euangelio est directio et salus. Preterea. non
 potest dici quod postquam deus dedit euangelium: aduerterit quod mundum ipsum
 seruare non poterat. et correxit stilum et temperauit precepta. ut de-
 facta notanda putet ab euentu. Sciebat enim deus a principio: et quod
 euangelium contineret. et quid homines possent. Preterea. ipse al-
 choranum dicit. quod sarraceni non sunt nisi compleant euangelium et le-
 gem moysi. Et quod posset euangelium dici perfectum: si non erat propor-
 tionatum viribus hominum. nec poterat contra obseruari. Preterea
 si euangelium est perfectum: continet quod sunt necessaria ad salutem. quod
 autem obest: si postea quedam alta consilia magne perfectionis conti-
 neat. quod non dicit esse necessaria ad salutem. Preterea. Quanto
 lex aliquid est magis larga: tanto est minus meritoria. Si igitur alcho-
 ranum est leuior quam euangelium: non est tante efficacie ad salutem. Non
 enim deus dedisset legem minoris efficacie et magis strictam. Sed con-
 stat quod in alchorano dicitur: quod per alchoranum possunt saluari etiam de-
 mones. igitur est lex alchorani maioris efficacie quam euangelium. et
 magis stricta. preterea. Si alchoranum est magis larga lex et magis fa-
 cilis. est magis periculosum et magis culpabile eam non obseruare. Sed
 sarraceni eam non obseruant. quod periculosum peccant. quia non compleant
 nec obseruent: patet. Bibunt vinum. et inebriantur. comedunt illicita.
 non obseruant ieiunium. nec orationem. nec expendant iuxta facultate.
 et alia multa que melius nouit quam conuersationem eorum probauit.

siue dicant esse facile. siue difficile: periculum non euadunt. Sed re-
 vera: mahometus visus est dare legem facile. sed non est promissa a deo
 sic temperare calamum: quoniam difficultas multa misceret. Continet enim
 difficultatem ad intelligendum: quod in ea dicitur. quod a solo deo intelligitur
 hoc autem quantum sit irrationabile: patuit superius in. viij. capitulo.
 Continet enim difficultatem ad credendum. Dicit enim. quod uirgo maria
 peperit ipsum. et quod deus habet uerbum. et spiritum sanctum. que sunt ardua etiam
 nostre fidei. que tamen est confirmata miraculis. Continet etiam difficultate
 in opere ad adimplendum. ut de circumsisione. et de uino non bibendo.
 et ebrietate uitanda. et de ieiunio. et oratione. et de expendendo secundum
 facultatem sibi a deo datam. et multa alia que paucissimi sarraceni
 seruunt. Igitur si est necessarium mundo: quod leuigarentur precepta
 euangelij et daretur alchoranum leuior: ita est esse necessarium: quod adhuc
 daretur alia lex leuior. que possit ab hominibus leuius obseruari. et tamen eu-
 gelium quam alchoranum totaliter effarent. Vel si pauci saluarentur: esset
 culpa dei quod dedit talem legem: quam homines seruare non possunt. quod si
 est inconueniens. standum est in primo. scilicet quod euangelium sit lex a deo scriptis-
 ma pariter et obseruabilis mundo. Quod nobis concedat ihesus christus. Amen.

Explicit libellus intitulus contra legem sarracenorum edi-
 tus a fratre Ricoldo florentino de ordine predicatorum: sacre
 theologie professore. Impressus hispanie: per Stanislauum polo-
 num. anno a natiuitate domini nostri ihesu christi. m. d. xx. die marci.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

